

MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2016

aruandeaasta lõpp: 31.12.2016

sihtasutuse nimi: Sihtasutus Poliitikauuringute Keskus Praxis

registrikood: 90005952

tänavanimi, maja number: Tornimäe tn 5

linn: Tallinn

maakond: Harju maakond

postisihthumber: 10145

telefon: +372 6408000

faks: +372 6408001

e-posti aadress: praxis@praxis.ee

veebilehe aadress: www.praxis.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	28
Bilanss	28
Tulemiaruanne	29
Rahavoogude aruanne	30
Netovara muutuste aruanne	31
Raamatupidamise aastaaruande lisad	32
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	32
Lisa 2 Raha	34
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	35
Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	36
Lisa 5 Materiaalsed põhivarad	36
Lisa 6 Kasutusrent	36
Lisa 7 Võlad ja ettemaksed	37
Lisa 8 Võlad töövõtjatele	38
Lisa 9 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	38
Lisa 10 Mitmesugused tegevuskulud	38
Lisa 11 Tööjõukulud	39
Lisa 12 Seotud osapooled	39
Lisa 13 Tulevaste perioodide tulu ettevõtlusest	40
Lisa 14 Sihtfinantseeringu ja ettevõtlusega seotud nõuded	40
Lisa 15 Tulud	41
Lisa 16 Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	42
Aruande allkirjad	43
Vandeauditiitori aruanne	44

Poliitikauringute Keskus Praxis

MAJANDUSAASTAARUANNE

TEGEVUSARUANNE 2016

SISSEJUHATUS – TAGASIVAADE AASTALE 2016

Eesti ühiskonnas ei ole poliitikakujundamise valdkonda, mis jääks puutumata pöördumatutest rahvastikutrendidest. Eesti elanikkond vananeb ja töökäsi jääb vähemaks. Aastal 2040 on iga kolmas inimene 65-aastane ja vanem. Täna ei ole neid, kes peavad ülal pidama suurenevat hulka vanemaealisi, juurde ei sünni – neid, kes ühiskonna ülalpidamise eest maksavad, on piiratud hulk ja abivajajaid, kes maksuraha ja sotsiaalteenused kulutavad, proportsionaalselt üha rohkem. Demograafiline mõõn paneb proovile pensionisüsteemi, töö- ja hariduspoliitika omavahelise kooskõla, tervishoiupoliitika ja selle rahastamise, seab uued nõudmised mõistlikule ressursside kasutamisele ning kaasava, võrdsete võimalustega ühiskonna kujundamisele ning laiemas plaanis tekitab nõudluse tervikliku riigireformi ja targema riigivalitsemise järele. Kiireid ja lihtsaid lahendusi neile väljakutsetele ei ole, aga seda nutikamad peavad nad olema. Siin püüabki Praxis mõttekojana abiks olla.

Käesoleval aastal saab Praxis 17-aastaseks ja nende aastate jooksul on kogunenud terve hulk töid ja analüüse, milles oleme eelpoolmainitud ettenähtavale kriisile ja proovikividele – näiteks tervishoiu rahastamise jätkusuutlikkus – tähelepanu juhtinud. Kuigi seos hoiatusmärkide ning lahendustee vahel on harva silmapilkne, näeme ometi pidevalt, et meie töö kannab vilja. Töötame selle nimel, et meie suhe tellijaga ei oleks projekti- või hankepõhine ning meie tegevusel ja poliitikasoovitustel oleks pikaajalisem mõju. Siin on kindlasti oluliseks teetähiseks käesoleval aastal valitsuskabinetti jõudnud vanemahüvitise seaduse muudatusettepanekud, mis põhinevad suuresti just Praxis poolt aastal 2012 läbi viidud vanemapuhkuste süsteemi analüüsil ja sellele põhinevatel poliitikasoovitustel.

Poliitikakujundamine ei ole tehe, millel on ainult üks õige vastus. Igal soovitud muutusel on alati ka soovimatuid või ettenägematuid tagajärgi. Meie roll need esile tuua. Praxis on oma erialateadmisi kasutades abiks, et alternatiivsetel poliitikastenaariumitel silma peal hoida ja prognoosida, mida üks või teine otsus – pikemas perspektiivis kui näiteks üks valimistsükkel, eelarve- või EL struktuurivahendite periood – võib kaasa tuua. Seejuures liigume selles suunas, et olla enam mõtte- ja tegudekoda ning vähem pelgalt analüüsikeskus. Nii kutsusime möödunud aastal ellu poliitikalabori, mille abil proovime Eestis toetada poliitikakujundamise katsetuskultuuri ning kasutada oma valdkondadeülest kompetentsi selleks, et muuta Eesti poliitikakujundamist eksperimentaalsemaks.

Meie valdkondadeülese poliitikauringute kompetents on Eesti kontekstis eriline. Kuigi ühendusi, mis tegelevad ühel või teisel moel mõttekoja formaadis ühiskonna eri tahkude mõtestamisega ja muutuste taganttõukamisega, on teisigi, ei ole ühessegi neist koondunud nii laiapõhjalist erialateadmist. Seda professionaalset sünergiat võib pidada meie ainulaadseks tugevuseks. Ühiskonna suundumuste kirjeldamisel võib avalikus debatis pidada möödunud aasta märksõnaks tõejärgset või tõepõhjata ühiskonda ja mõttekodade roll ühiskonna mõtestamisel muutub üha olulisemaks. Et meedia loomise ja tarbimise tsüklid kiirenevad, on oluline, et infoallikate läbipaistvus ja usaldusväarsus ei jääks seejuures tagaplaanile. Praxis hoiab sõltumatu mõttekoja standardit, mis tähendab, et meie tegevus ja rahastamine on läbipaistvad, meie analüüsid metodoloogiliselt kõrgetasemelised, järeldused argumenteeritud. Aruanded on tasuta ja avalikult kättesaadavad kõigile soovijatele meie veebilehel. Peame oluliseks, et meie töö tulemused oleksid selged ja lihtsasti kasutatavad ja arusaadavad kõigile ning selles suunas jätkame kindlasti tööd ka tuleval aastal.

2016. aastal peame oma suurimateks kordaminekuteks:

1. Kutsusime koostöös Tööandjate Keskliiduga ellu **Riigireformi Radari**, mis seirab reformi elluviimist. Riigireformi eesmärk peab olema võimekas, usaldusväärne ja jõukohane riik. Jälgime, kuidas valitsus selle sihini liigub, andes poliitikakujundajatele kvartaalseid hinnanguid ja soovitusi. Radari tegevus on olnud mõjukas. Ekspertidest kolleegiumi toel on Radari mitmedki soovitusel jõudnud valitsuse riigireformi tegevuskavva. 2017. aasta saab Radari jaoks olema tööine, sest plaanis on mitmed olulised ümberkorraldused, näiteks kohalike omavalitsuste ühendamine ja maavalitsuste kaotamine.
2. Otsisime lahendusi **vananeva ühiskonna probleemidele**. Üheks oluliseks panuseks oli seejuures **pensionisüsteemi ebavõrdsuse analüüs**, mis tõi välja, et erinevad pensionisüsteemi muudatused toovad tulevikus kaasa põlvkonnasisese ebavõrdsuse pensionite suurusel. Teisisõnu - kuna pensioni kujunemine on tugevalt seotud palgaga, siis palgade ebavõrdsus viib omakorda tulevaste pensionide ebavõrdsuseni. Analüüsi tulemused olid sisendiks valitsuse pensionireformile, mis muudab pensionivalemi solidaarsemaks ja arvestab lisaks sissetulekule ka töötatud aega, et ennetada ebavõrdsuse võimendumist.
3. Jätkasime **riiklikult olulistest valdkondades mõjuhindamisi**. Analüüsisime **tervisepoliitika juhtimist ja jätkusuutlikkust**. Võtsime ette Eesti tervise poliitika arengud viimase kümnendi jooksul ja tõi välja nii kordaminekud kui punased tuled. Kokku hindasime tervise poliitika tõhusust kümnes võtmevaldkonnas alates kiirabi kättesaadavusest kuni vaimse terviseni. Analüüs tõi välja, et Eesti tervise poliitika peamiste eesmärkide täitmine on takerdunud ning tervisenäitajate paranemisele hoo sisse saamiseks on tarvis suurendada strateegilisemat ja targemat juhtimist ning oskust prioriteete seada. Samuti võtsime luubi alla suuremahulised **transpordiinvesteeringud**. Ulatuslik analüüs hindas struktuurivahenditest rahastatud transpordiinvesteeringute mõju inimestele, keskkonnale, kohalikule ja majandusarengule ning tõi välja soovitusel, mis aitavad tulevikus transpordivõrku ja raha kasutamist planeerida viisil, mis toetaks enam säästvaid liikumisviise ja inimesekeskset vaadet.
4. Panustasime **soolise võrdõiguslikkuse** debatti mitmel moel. Uurisime tööandjate teadlikkust soolise võrdõiguslikkuse seadusest ja saime teada, et tööandjad ei järgi Eestis juba 13 aastat tagasi vastuvõetud soolise võrdõiguslikkuse seadust, kuna nende teadlikkus selle kohta on väga madal. Sotsiaalpartneritega koostöös analüüsisime suurt soolist palgalõhe finants- ja tervishoiusektoris ja otsisime lahendusi, kuidas sotsiaalpartnerid saaksid aidata seal võrdsust suurendada. Samuti koolitasime haridusjuhte sooliste stereotüüpide ja sooteadliku hariduse küsimustes, et edendada stereotüübivaba koolikultuuri.
5. Otsisime lahendusi **töökäte puudusele**, keskendudes eelkõige haavatavatele sihtgruppidele. Uurisime tegureid, mis takistavad puudest või terviseseisundist tuleneva erivajadusega noorte või asendushoolduselt elluastuvate noorte liikumist tööturule ja aitasime leida lahendusi nende takistuste ületamiseks. Alates 2017. aastast jätkame töökäte teemaga teisest vaatenurgast – püüame koos rahvusvaheliste ja sotsiaalpartneritega leida lahendusi tööhõive suurendamiseks, aidates tööandjal töökohti kohandada vähenenud töövõimega, sh puudega ja vanemaealiste inimeste jaoks.
6. Võtsime fookusse **keskkonnateemad**. Andsime oma panuse, et loodusvarade kasutamisel ja keskkonda mõjutavate kaalukate otsuste tegemisel arvestataks enam sotsiaalmajanduslikku mõju ning et ressursse kasutataks säästlikumalt, arvestades samal ajal loodusressurssidest saadava majandusliku kasuga.
7. **Katsetasime uuenduslikke lähenemisviise**. Majandusprogrammi töödes katsetasime mitmeid uusi meetodeid ja võimalusi andmete kogumiseks ja poliitika analüüsimiseks. Samuti **lükkasime käima poliitikalabori**, mille eesmärgiks on poliitikategemise avatumaks muutmise. Laboris otsime nutikaid lahendusi, et muuta Eesti poliitikakujundamine ja avalike teenuste pakkumine kvaliteetsemaks. Eelkõige võtame suuna disainipõhiste meetodite, käitumispühholoogia põhinevatele lähenemistele ja uudsetele analüüsimeetoditele nagu kvantitatiivsed modelleerimisel ja simulatsioonidel põhinevad lähenemised, samuti

eksperimentaalsed mõju hindamise meetodid. Laboritöö sihtrühmadeks on poliitikakujundamise protsessi osalised: otsuseid langetavad poliitikud, ametnikud, vabaühenduste esindajad jt.

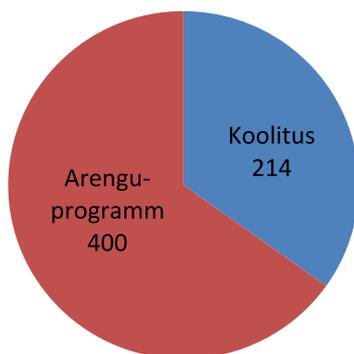
Järgnevad peatükid annavad pikema ülevaate kõigist Praxise olulisematest töödest Praxise Akadeemias ja viies peamises tegevusvaldkonnas: tervis, haridus, majandus, töö- ja sotsiaalpoliitika, kodanikuühiskond ja riigivalitsemine.

PRAXISE AKADEEMIA: AITAME TARGALT TEGUTSEDA JA OTSUSTADA

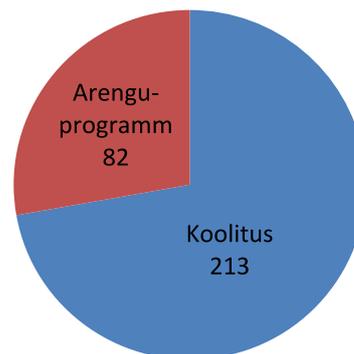
Eestit edasiviivate muutuste ellukutsumiseks ei piisa vaid uuringute ja analüüside tegemisest. Reforme tehakse inimestega ja inimestele. Seetõttu on Praxise töös olnud alati tähtsal kohal kogutud teadmiste ja kogemuste edasiandmine - inimeste arendamine, koolitamine ja nõustamine. Praxise Akadeemia tegutseb selle nimel, et aidata muuta poliitikakujundamist professionaalsemaks ja avatumaks nii keskvalitsuse kui ka kohalike omavalitsuse avalike teenistujate seas, aga samamoodi oleme partneriks vabauhendustele, erasektori organisatsioonidele ja välispartneritele.

Praxise tugevuseks on eri valdkondade professionaalidest koosnev meeskond – oleme koondanud oma majja ainulaadse ja mitmekesise valdkonnapoliitikate kogemuse: lisaks poliitikaanalüüsile, mida võib pidada Praxise põhitegevuseks, oleme me kogenud analüüsimeetodoloogiate, mõjude hindamise, strateegilise planeerimise ja juhtimise, kodanikuühiskonna arendamise ning huvikaitse vallas. Pädevus väga erinevates poliitikakujundamise võtmevaldkondades ning sellest tekkiv sünergia annab meile võimekuse pakkuda oma partneritele erinevaid koolitusi ja arenguprogramme, kus saame edukalt edasi anda mõttekoja töös tekkivaid teadmisi, oskusi ja kogemusi.

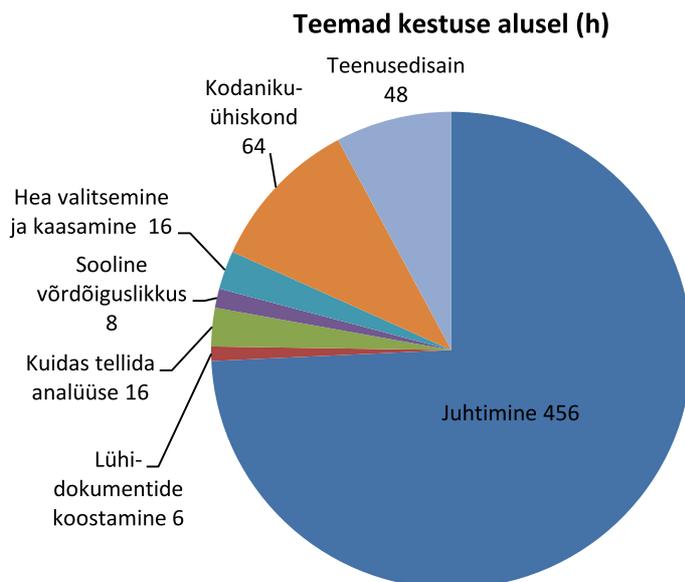
Koolituste maht (h)

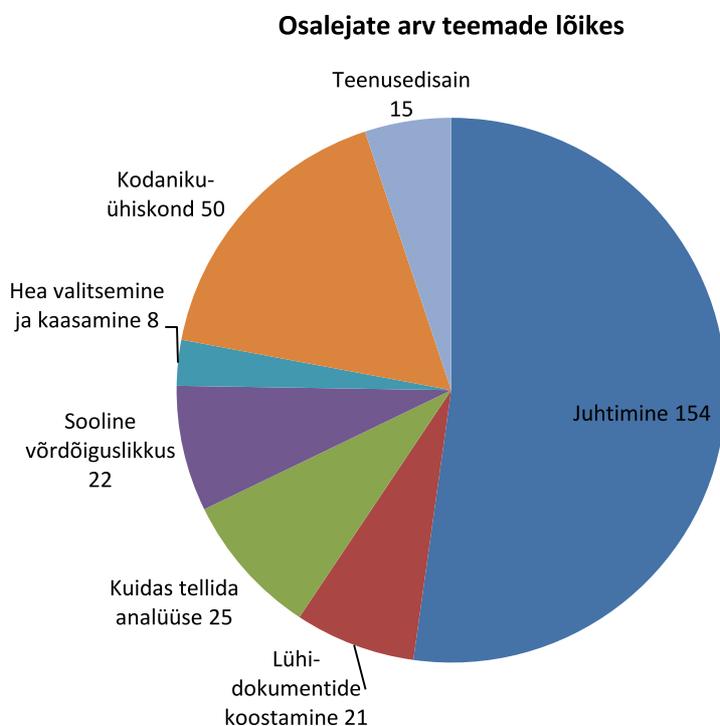
Osalejate arv

2016. aasta oli Praxise Akadeemia jaoks eelkõige juhtide arendamise aasta. Jätkasime juba 2015. aastal alguse saanud avaliku teenistuse juhtimistalentide 21-päevast baaskoolitust. Samuti pakkusime tuge avaliku teenistuse keskastmejuhtidele, kes osalesid meie ekspertide käe all 15-päevases arenguprogrammis, kus aastatel 2015-2017 koolitame kokku 120 juhti. Samuti pakume avaliku teenistuse keskastmejuhtidele oma õppekavast lühemaid juhtimisalaseid valikmooduleid. Juhtimiskvaliteedi arendamisel oli märkimisväärseks ettevõtmiseks koostöös Riigikantselei ja Eesti Disainikeskusega ellu viidud arenguprogramm Newton, kus aitasime keskastmejuhtidel välja arendada tippjuhiks saamise eeldusi ja oskusi. 20 koolituspäeva vältel viidi osalejad kokku nii Eesti kui rahvusvaheliste tippeksperptidega, osa koolituspäevi toimusid Helsingis ja Londonis.

Lisaks juhtimisvaldkonnale koolitasime ka teenusedisaini alal, kodanikuühiskonna arendamise valdkonnas, aitasime avalikul sektoril kvaliteetsemaid analüüse tellida ning arendasime koolijuhte soolise võrdõiguslikkuse küsimustes. See näitab, et Praxis pakub laia valikut koolitusteemasid, mille ühiseks nimetajaks on püüdlus parandada ühel või teisel moel poliitikakujundamise ja poliitikate elluviimise kvaliteeti.

2016. aasta tegevusest väärrib esiletõstmist ka fakt, et Praxis on jätkuvalt tegev välisurgudel. Välisministeeriumi arengukoostöö raames arendasime Gruusias riigiametnike kaasava poliitikakujundamise küsimustes ja teenusedisaini alal. Moldovas oli fookuses kodanikeühenduste eestkoste ja mõju hindamise võimekuse suurendamine.

VALITSEMINE JA KODANIKUÜHISKOND

Valitsemise ja kodanikuühiskonna programmi missiooniks on hea valitsemise arendamine nii Eestis kui ka mujal. Toetame mõtestatud muutusi, et elanikkond oleks aktiivne ja hooliv, riigivalitsemine tõhus ja mõjus ning poliitiline kultuur areneks. Selleks analüüsime ja tõstatame probleeme, loome ja levitame otsustamiseks vajalikke teadmisi, osutame rakendusabi, seirame valdkondade muutusi ja hindame poliitika senist elluviimist.

Programmi fookuses on sotsiaalse innovatsiooni ja avalike teenuste arendamine, vabaühenduste strateegilise mõju ja tegevusvõimekuse kasvu toetamine, avatud valitsemise edendamine ning avaliku halduse arendamine.

Valitsemise ja kodanikuühiskonna olulisemad tööd

Hoiame silma peal riigireformi edenemisel. 2016. aastal kutsusime koos Eesti Tööstajate Keskkliiduga ellu **Riigireformi Radari**. Elanikkonna vananemise ja töötajaskonna kahanemise tõttu muutub riigi toimimine üha kallimaks ja riigivalitsemine vajab muutusi, et saaksime ülal pidada usaldusväärset, võimekat ja jõukohast riiki. Valitsuse tasandil on riigireformi vajalikkust tunnustatud ja esimesed sammud tehtud, heaks näiteks võib siin tuua kohalike omavalitsuste reformi, mille lõpp paistab käesoleval aastal. Terviklik riigireform ei tähenda aga ainult kärpimist, liitmist ja lahutamist, vaid eelkõige terviklikku nägemust ja pikaajalist strateegiat, mis kaasab ja arvestab erinevate osapoolte ja valdkondadega, alates haridusest ja tervishoiust kuni ettevõtluskeskkonnani.

Selleks, et aidata poliitikakujundajatel riigireformi targalt ja läbimõeldult edasi viia, hoiame nende tegevust pidevalt radari all ning anname valitsuse tööle kvartaalselt tagasisidet. Hinnanguid ja soovitusi annab riigivalitsemise ekspertidest, ettevõtjatest, teadlastest ja teistest valdkonna asjatundjatest koosnev 13-liikmeline kolleegium. 2016. aastal hindas kolleegium valitsuse tegevust neli korda. Kõrgeim hinne oli „neli miinus“ ja madalaim „kaks“. Kuna Radari kolleegium ei anna mitte ainult hinnet, vaid ka soovitusi, kuidas reformi paremini edasi tüürida ja fookust seada, on tekkinud konstruktiivne arutelu mitmete riigireformi ülesannete eest vastutavate poliitikakujundajatega, sh peaministri ja regionaalministriga. Aastapikkuse töö üheks olulisemaks kordaminekuks peame seda, et 2016. aasta novembris ametisse astunud valitsus kasutas oma riigireformi tegevuskava kujundamisel olulisel määral Radari tegijate poolt välja pakutud ettepanekuid.

Riigireformi edenemisse panustasime ka analüütilise tööga. Aitasime koostöös Pricewaterhouse Coopers Advisors'iga luua **valitsussektori asutuste juriidiliste vormide ja ülesannete analüüsimeetodika ja tööriistad** riigi funktsioonide ümberkorraldamiseks. Töö tellis Rahandusministeerium, kes kasutas meetodikat pakkumaks valitsusele välja konkreetseid ideid avalike ülesannete ümberkorraldamiseks. Meetodika on kasutatav ka edaspidi, et hinnata, milliseid funktsioone peaks täitma riik ja milliste asutuste kaudu (või peaks hoopis ülesandest loobuma või andma täitmiseks vabaühendustele või ettevõtetele).

Aitasime tõsta Gruusia avalike teenuste kvaliteeti ja kasutajakesksust. Praxise valitsemise- ja kodanikuühiskonna programm on aastaid teinud rahvusvahelist koostööd mitmete riikidega. 2016. aastal jagasime Eesti riigivalitsemise ja vabakonna koostöö häid praktikaid ja kogemusi nii Ukrainas, Moldovas kui ka Gruusias. Gruusias tutvustasime avaliku sektori ekspertidele teenusedisaini põhimõtteid, et aidata muuta sealsed avalikud teenused nutikamaks ja inimesekesksemaks. Eesmärgi saavutamiseks hindasime Gruusia avalikke teenuseid ning analüüsisime, kuidas need vastavad teenusedisaini ja disainijuhtimise põhimõtetele. Selleks korraldasime Gruusia ametnikele koolitusi ja pakkusime teenuse arendajatele nõustamist. Projekti tulemusena tekkis rühm teenuse arendajaid, kel on kogemus ja arusaam disainijuhtimise olemusest ja tööriistadest. Gruusia avaliku sektori huvi paremate avalike teenuste ja disainimise vastu on suur - pärast projekti lõppu moodustasid osalejad vabatahtlikult koos käiva võrgustiku, et jagada kogemusi teenuste arendamisel. Samuti on Gruusia

partnerid teinud ettepaneku jätkuprojektiks, et koos kohaliku ülikooliga luua põhjalikum koolitus- ja arendusprogramm innovaatiliste teenuste ja poliitikate kujundamise meetodite lõimimiseks Gruusia ametnike koolitusse.

Analüüsisime tantsupeotraditsiooni tähendust. Eesti tantsupidu on kantud UNESCO maailmapärandi nimekirja. Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsi ning Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse tellimisel viisime läbi uuringu, millisena näevad rahvatantsijad ning nende juhendajad tantsupidude tulevikku. Uuringu eesmärgiks oli luua selge nägemus, millele tulevaste tantsupidude korraldamisel tugineda, et peod jääksid kõnetama noori, aga säilitaksid samal ajal väärtuslikku vana. Üle aasta kestnud uuringus küsitleti ligi 2000 rahvatantsijat ja tantsujuhti, et selgitada välja tantsupeo põhiväärtused ja tunnused ning lepiti kokku 16 põhimõtte, millest tantsupeotraditsiooni arendamisel lähtuda. Praxisele kui mõttekojale pakkus selles projektis erilist huvi see, kuidas mitmekümne tuhande osalejaga liikumises on võimalik kujundada ühist arusaama oma tegevuse tähendusest ja mõjust, kaasates valdkonnapoliitiliste otsuste tegemisel kogukonna rohujuuresandil tegutsevate tantsijate-juhendajate nägemusi.

Ülevaade 2016. aasta töödest strateegiliste fookusteemade lõikes

Fookusteema	Mida tegime 2016
Fookusteema 1: Sotsiaalne innovatsioon ja avalike teenuste arendamine	<p>Kutsusime ellu Poliitikalabori, et katsetada nutikaid lahendusi avalike teenuste pakkumiseks ning muuta Eesti poliitikakujundamine ja elluviimine kvaliteetsemaks ja avatumaks, kasutades uudseid poliitika ja teenuste planeerimise ning elluviimise tehnikaid ja tööriistu.</p> <p>Osalesime Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustiku (SEV) avalike teenuste mõttekojas. Koostöörühma tegevuse tulemusena valmis SEVi avalike teenuste arendamise huvikaitse strateegia.</p> <p>Viisime läbi E-ligipääsetavuse jälgimise meetodite uuringu, mille käigus hinnati seadusandlust ja kasutajate ligipääsetavust veebilehtedele. Töö tulemusena koondati EL liikmesriikide parimad praktikad ning lähenemised.</p> <p>Tutvustasime Gruusias avaliku sektori ekspertidele teenusedisaini põhimõtteid, et aidata muuta sealsed avalikud teenused nutikamaks ja inimesekesksemaks. Projekti tulemusena tekkis rühm teenuse arendajaid, kel on kogemus ja arusaam disainijuhtimise olemusest ja tööriistadest.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2016
Fookusteema 2: Vabaühenduste võimekus ja mõju	<p>Aitasime koos Praxise Akadeemiaga tõsta Moldova kodanikuühenduste eestkoste ja poliitikakujundamise võimekust. Korraldasime Moldova partneritele koolitusi ja õppevisiite. Projekti käigus koostati osalejate eestkosteplaanid ning strateegia alused.</p> <p>Nõustasime Gruusia riigiametnikke kvaliteetse poliitikakujundamise, sihtrühmade ja kodanikeühenduste kaasamisel. Koostasime kaasamise hea tava eelnõu ja aitasime luua kaasamise ekspertide võrgustikku.</p> <p>Toetasime Ukraina suurima kogukondade ühenduse arendamist. Osaleme ühenduse Association for Community Self-organisation Assistance nõukogu töös ja ühenduse strateegia loomisel.</p> <p>Uurisime tantsupeokultuuri ja –liikumist ning aitasime rahvatantsu eestvedajate seas luua ühtse nägemuse sellest, millised on olulised tantsupeo- ja rahvatantsutraditsiooni tunnused, tantsupeo korraldamisega seotud osapoolte vastutus ning roll.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2016
Fookusteema 3: Kaasamine, osalusdemokraatia ja avatud valitsemine	<p>Koostasime Freedom House'i iga-aastase <i>Nations in Transit</i> uuringu Eesti osa. Freedom House metoodika annab võimaluse hinnata Eesti demokraatia ja riigivalitsemise arengutaset teiste post-kommunistlike siirderiikide seas. Raportit kasutavad poliitikakujundajad, uurijad, ajakirjanikud jt, et mõista eri riikide arenguvajadusi ja väljakutseid.</p> <hr/> <p>Praxis viib koos EMSLiga ellu vabaühenduste huvikaitse arendamise programmi, mille eesmärk on tõsta Eesti vabaühenduste huvikaitsealast võimekust, pakkudes vabaühendustele koolitusi ja nõustamist.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2016
Fookusteema 4: Ühtne ja tõhus valitsemiskorraldus	<p>Lõime aktiivselt kaasa riigireformi edendamisel. Kutsusime ellu Riigireformi Radari, aitasime kaasa reformi sisustamisele ja mõtestamisele ning eesmärkide seadmisele. Samuti aitasime luua valitsussektori asutuste juriidiliste vormide ja ülesannete analüüsimeetodikat, mille abi saab hinnata, milliseid ülesandeid riik peaks täitma ja aitab teha kvaliteetsemaid otsuseid riigireformi elluviimisel.</p>

HARIDUS

Haridusvaldkonnas soovime oma tegevusega kaasa aidata targa hariduspoliitika kujundamisele, pakkudes ja vahendades poliitikakujundajatele ning teistele huvirühmadele selleks vajalikke teadmisi. Lisaks uute teadmiste loomisele jälgime mõttekeskusena pidevalt hariduspoliitikas toimuvat ning räägime aktiivselt kaasa keskses hariduspoliitika aruteludes, asetades rõhu arutelude teadmispõhisusele. Strateegias oleme välja toonud kolm peamist fookust, millele lähiaastatel soovime keskenduda. Need on õppe ja tööturu sidususe suurendamine, õpetamise kvaliteet ja võrdväärne ligipääs haridusele.

Haridusvaldkonna olulisemad tööd

Töötasime välja täiskasvanuhariduse kommunikatsioonistrateegia. Ligi kolmandik meie tööealisest elanikkonnast on erialase ettevalmistuseta ning suur osa neist ilma keskhariduseta. See on Eesti hariduse ja tööturu ühine kitsaskoht. On kriitilise tähtsusega tuua need inimesed tagasi haridussüsteemi, et tõsta inimeste konkurentsivõimet ja mobiilsust tööturul ning ennetada töökäte vähenemisest tingitud probleeme ühiskonna ja tööandjate jaoks. Selle eesmärgi saavutamise toetamiseks koostasime Praxises täiskasvanuhariduse kommunikatsioonistrateegia. Kommunikatsioonistrateegia aitab Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioonil Andras, Haridus- ja Teadusministeeriumil ja teistel partneritel targalt tegutseda selle nimel, et motiveerida madala haridustasemega täiskasvanuid keskharidust või erialast kvalifikatsiooni omandama. Tegemist on olulise sammuga elukestva õppe suurendamisel ning hariduse ja tööturu vajaduste kooskõlla viimisel. Kui siiani on täiskasvanuharidus peamiselt tegelenud õppimisvõimaluste loomise ja pakkumisega, siis kommunikatsioonistrateegia aitab esmakordselt eesmärgistatult kokku viia hariduse pakkujad ja sihtrühmad, pöörates tähelepanu sellele, kuidas motiveerida ja toetada täiskasvanuid nende õppimisvõimaluste poole pöörduma. Terviklik kommunikatsioonistrateegia vähendab killustatust ja suurendab koostööd koolituse pakkujate vahel, aidates erinevatel sama eesmärgi nimel tegutsevatel osapooltel keskenduda ühistele sõnumitele ning võimendada nii oma tegevuse tulemuslikkust.

Analüüsisime Eesti elukestva õppe strateegia tulemusraamistikku. Haridus- ja Teadusministeerium viib alates 2015. aastast ellu suurt haridusvaldkonna katusstrateegiat – elukestva õppe strateegiat, mille eesmärk on aastaks 2020 jõuda oluliste muudatusteni viies strateegiliselt prioriteetses valdkonnas. Strateegia seab eesmärgiks, et elukestev õpe oleks võrdselt kättesaadav kõigile, vastaks paremini nii õppija kui ka tööturu vajadustele, et haridussüsteem kasutaks targasti digitehnoloogiat ja suurendaks digioskusi ning et Eesti haridussüsteemis oleksid pädevad ja motiveeritud koolijuhid ja õpetajad. Et hinnata, kuidas eesmärkide suunas liigutakse, on vaja aga head ja asjakohast seiresüsteemi. Seetõttu olime 2016. aastal Haridus- ja Teadusministeeriumile toeks hindamaks, mil määral on strateegia erinevate tasandite eesmärgid omavahel kooskõlas ning kuivõrd aitavad strateegias seatud indikaatorid hinnata tegevuste tulemuslikkust. Meie tähelepanekute ja soovitude toel said Haridus- ja Teadusministeeriumis strateegia juhtimise eest vastutavad ametnikud ideid nii olemasoleva strateegia ja selle tulemusraamistiku täiendamiseks kui ka tulevaste haridusstrateegiate planeerimiseks ja juhtimiseks.

Uurisime üliõpilaste sotsiaalmajanduslikku olukorda Eestis ja Euroopas. Eesti hariduspoliitika üldeesmärk on tagada kõigile Eesti inimestele nende vajadustele ning võimetele vastavate õpivõimaluste olemasolu. Selleks, et hinnata, mil määral on Eestis tagatud võrdväärsed võimalused kõrghariduse omandamiseks, on vaja asjakohaseid andmeid üliõpilaste sotsiaalmajandusliku olukorra kohta. Selleks teostasime 2016. aastal Eesti kõrgkoolides rahvusvahelise üliõpilaste sotsiaalmajandusliku olukorra uuringu EUROSTUDENT, mis aitab meil kõrvutada Eesti kõrghariduse ligipääsetavust ja tudengite elu-olu 28 erineva Euroopa riigi andmetega. Eesti andmete põhjal jätkame 2017. aastal analüüsiga, milles võrdleme meie üliõpilaskonda ka enne ja pärast 2013. aasta

kõrgharidusreformi jõustumist ja toome esile võimalikke reformiga kaasnenud muutusi kõrghariduses. Eesti analüüs valmib sügisel 2017, rahvusvaheline võrdlus kevadel 2018.

Ülevaade 2016. aasta töödest strateegiliste fookusteemade lõikes

Fookusteema	Mida tegime 2016?
Fookusteema 1: Võrdväärne ligipääs haridusele	<p>Töötasime välja täiskasvanuhariduse kommunikatsioonistrateegia, et motiveerida eelkõige madala haridustasemega täiskasvanuid pöörduma tagasi keskkharidust või kõrgemat kvalifikatsiooni omandama.</p> <p>Viisime läbi üliõpilaste sotsiaalmajandusliku olukorra uuringu EUROSTUDENT, mille tulemused aitavad kõrvutada Eesti tudengite elu-olu 28 erineva Euroopa riigiga ning esmakordselt välja tuua 2013. aasta kõrgharidusreformiga kaasnenud võimalikke muutusi kõrghariduses.</p> <p>Analüüsisime erivajadustega noorte siirdumist koolist tööle, mis aitab Eesti Töötukassal paremini abistada ja toetada terviseseisundist või puudest tingitud erivajadustega noori töö leidmisel, tööle asumisel ja tööl käimisel pärast tööhõivereformi jõustumist.</p> <p>Osaleme Euroopa immigratsioonitaustaga laste ja noorte hariduse uurimisvõrgustikus SIRIUS, kus teeme koostööd nii Balti kui ka teiste Euroopa riikidega migratsioonitaustaga laste ja noorte hariduse olukorra ja võimaluste uurimisel.</p>
Fookusteema 2: Õppe ja tööturu sidususe suurendamine	<p>Hindasime DoRa ettevõtlusdoktorantuuri meetme tulemuslikkust. Analüüsis välja toodud kitsaskohad ja nende lahendamiseks tehtud soovitused aitavad Haridus- ja Teadusministeeriumil ja sihtasutusel Archimedes tulemuslikumalt planeerida tegevusi ülikoolide ja ettevõtete koostöö suurendamiseks.</p> <p>Analüüsisime politsei ja piirivalve väljaõppe korraldust. Toetasime koostööd Sisekaitseakadeemia, Politsei- ja Piirivalveameti ja Siseministeeriumi vahel ning aitasime teha asjakohaseid valikuid kõikide osapoolte vajadustele vastava haridusmudeli loomisel. Töö tulemusel valmis tegevuskava politseihariduse arendamiseks.</p> <p>Nõustasime Euroopa Komisjoni Eesti hariduse ja koolituse küsimustes. Meie töö aitab Euroopa Komisjonis Eesti haridusteemadega tegelevatel ametnikel paremini mõista Eestis tehtavate hariduse ja tööjõuga seotud poliitiliste otsuste sisu, tausta ja erinevate osapoolte hinnanguid.</p>
Fookusteema 3: Õpetamise kvaliteet	<p>Viisime läbi soolise võrdõiguslikkuse täiendkoolitused koolijuhtidele. Koolitus aitab koolijuhtidel teadvustada võrdõiguslikkuse temaatika olulisust, kooli rolli sooliste stereotüüpide loomisel ja lõhkumisel, pakkudes tuge, kuidas kool ja haridussüsteem saab kaasa aidata võrdsema ühiskonna loomisele.</p> <p>Analüüsisime digioskusi ja IKT kasutust üldhariduskoolides ja lasteaedades. Analüüsi tulemused aitavad arendada riiklikke õppekavasid, õppekorraldust ja õpetajakoolitust, et senisest paremini lõimida IKT oskusi haridussüsteemi.</p>

MAJANDUS

Majanduspoliitika programmi eesmärk on aidata kaasa Eesti ettevõtluse ja ettevõtluspoliitika teadmistemahukuse ja uuenduslikkuse suurendamisele, arvestades seejuures nii jätkusuutlikkuse kui ka tasakaalustatusega. Selleks analüüsime ettevõtluskeskkonda mõjutavaid võtmeprobleeme, algatame diskussioone ning teeme ettepanekuid majanduskeskkonna arendamiseks nii valitsusele kui ka ettevõtetele. Lähiaastate peamised teemad on seotud majanduse konkurentsivõime kasvu, teadmispõhise ettevõtluse arendamise, riigi raha tõhusama kasutamise ning loodusressursside säästlikuma kasutamisega majanduses.

Praxise majanduspoliitika valdkonna aasta võtab kokku uuenduslikkus: võtsime mitmeid riske uute lähenemisviiside ja meetodite kasutamisel, mis avasid meile uusi võimalusi andmete kogumiseks ja esitlemiseks ning poliitika analüüsimiseks. Katsetasime ruumilisel kujul tulu-kulu analüüsimudeli koostamist, viisime läbi ettevõtlusandmete ruumilise analüüsi ja katsetasime mobiilipositsioneerimise andmete kasutamist transpordiprojektide mõju hindamisel. Samuti püüdsime siseneda suurandmete analüüsi maastikule maksu- ja tolliameti prognoosimudelite hankes osalemisega.

2016. aasta oli märkimisväärne ka selle poolest, et **suur osa majanduspoliitika programmi töödest oli seotud keskkonnaga.** Andsime oma panuse, et looduskeskkonda mõjutavate kaalukate otsuste tegemisel arvestataks enam sotsiaalmajanduslikku mõju ning et selle tulemusena kasutataks ressursse säästlikumalt, arvestades samal ajal loodusressurssidest saadava majandusliku kasuga.

Majanduspoliitika programmi olulisemad tööd 2016

Hindasime transpordiinvesteeringute mõju. Euroopa Liidu struktuurivahenditest panustatakse transpordi arengusse aastatel 2007-2020 ligi 1,3 miljardit eurot. Seega on transpordiinvesteeringud maksumaksjale kulukad ning on oluline hinnata, kas investeeringud on majandusele, inimestele ja keskkonnale kasu toonud? Uuringu käigus analüüsisimegi, kuivõrd mõjusad, tõhusad ja säästlikud on olnud EL perioodide 2007-2013 ja 2014-2020 struktuurivahenditest rahastatud transpordiinvesteeringud. Koostöös Stratum OÜ ja LBS Positium OÜ-ga hindasime nii maantee-, kergliiklusteede, vee- ja õhuteede kui raudteeinvesteeringute eesmärgipärasust ja tulemuslikkust. Analüüsi põhjal võime väita, et kõige suuremaks edulooks on olnud raudteetranspordi hoogne arendamine, mis on toonud rohkem reisijaid rongidesse. Maanteeinvesteeringud on aidanud kaasa liiklusohutuse paranemisele: liiklusõnnetuste ja neis hukkunute arv on märgatavalt vähenenud. Teisalt on säästva ja kasutajakeskse transpordivõrgustiku planeerimisel arenguruumi. Analüüsis kogutud õppetunnid ja soovitusel aitavad tulevikus investeeringute planeerimisel pöörata enam tähelepanu kasutajakesksele vaatele, võttes arvesse liikumisvõimaluste kombineerimist ja säästva liikuvuse põhimõtteid.

Uurisime mereala planeerimist ja lõime merekeskkonna ressursside kasutamisest saadava majandusliku kasu mudeli. Eesti on mereriik, kuid ei kasuta praegu oma mereruumi majanduslikku potentsiaali piisavalt. Selleks, et mereala kasutust teadlikult juhtida ja suunata, tuleb hinnata ja võrrelda nii merealast saadavat võimalikku kasu, kuid arvestada ka mere kui ressursi kasutamisega seonduvate kahjudega. Uuringu käigus arendasime koostöös geoinformaatik Kristjan Piirimäega välja Eesti merealade ressursside kasutamise majandusliku kasu ruumilise mudeli, mille abil on edaspidi võimalik simuleerida merealade majanduslikku tulu ja kulu nii riigile kui ettevõtjale. Mudel pakub aluse argumenteeritud diskussiooniks merelade kasutuse valikute üle ning aitab kaasa Eesti kui mereriigi majandusliku potentsiaali paremale kasutamisele. Mudel koostati kolme valdkonna näitel: energeetika, merendus ja kalandus.

Jätkasime põlevkiviresurssidega seotud analüüse, uurides mitmeid põlevkivi kaevandamise ja töötlemise sotsiaalmajanduslike mõjuga seotud aspekte. OECD keskkonnaruande ettevalmistamise raames osalesime koostöös OECD ekspertidega põlevkivi kaevandamise peatüki koostamisel. Tegemist on esimese Eesti kohta käiva OECD keskkonnaraportiga, mis lisaks maavarade kaevandamisele keskendub edusammudele rohelise kasvu, jätkusuutliku arengu ja jäätmekäitluse valdkondades. Samuti lõime kaasa Ernst and Young Baltic ASi juhitud põlevkivi optimaalse maksustamise uuringus põlevkiviga seotud arengustsenaariumite koostamisel ning alustasime tööd põlevkivi kaevandamise eelispirkondade määratlemisega koostöös AS Mavesiga.

Ülevaade 2016. aasta töödest strateegiliste fookusteemade lõikes

Fookusteema	Mida tegime 2016?
Fookusteema 1: Majanduse ja majandussektorite konkurentsivõime kasv	<p>Selgitasime E-ekspordi uuringus välja peamised takistused e-ekspordi arengule Eestis ning tegime ettepanekud valdkonna hoogustamiseks. Mitmedki väljapakutud tegevused on praegu majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi töölaual.</p> <p>Uurisime turismivaldkonnas tegutsevate väike- ja keskmise suurusega ettevõtete digitaliseerituse taset ja seda takistavaid tegureid. Eesti turismiettevõtjate hulgas kogutud teadmised on sisendiks üle-euroopalisse projekti, mille raames töötatakse välja veebipõhised videod ja tööriistakomplekt, mis aitavad ettevõtetel digitaliseeruda.</p> <p>Kogusime andmeid väike- ja keskmise suurusega ettevõtete kohta linnades ja maapiirkondades. Tegemist on üle-euroopalise ettevõtluse uuringuga, mille tulemuste põhjal koostatakse erinevatele regioonidele arengustrateegiad, et tugevdada VKEde arengut ja jätkusuutlikkust.</p> <p>Oleme partneriks üle-euroopalisel uuringul, mis analüüsib rahvusvaheliseks sündinud ettevõtete tegevusi rahvusvahelistes väärtusahelates ja arendab välja VKEde rahvusvahelistumist edendava poliitika lähtealused.</p> <p>Eesti ettevõtlusorganisatsioonide tellimisel koostasime ülevaate kõrgelt kvalifitseeritud välistööjõu kohalemeelitamisele meetmetest kolme välisriigi näitel ja andmise selle põhjal soovitusi Eestile.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2016?
Fookusteema 2: Riigi raha tõhusam kasutamine ja maksumuudatuste mõju arvestamine	<p>Täiendasime maksude ja toetuste simuleerimiseks kasutatavat Euroopa riikide mikrosimulatsioonimudelit EUROMOD. Uuendasime EUROMOD-i Eesti osamudelit kaudsete maksude osaga, mille tulemusel saab analüüsida nüüd ka kaudsete maksude muudatuste mõju Eesti leibkondade sissetulekute jaotusele.</p> <p>Uurisime põlevkivi optimaalset tasustamist ning töötasime Ernst and Young Baltic AS juhitud konsortsiumis välja ettepanekud, kuidas saavutada perioodil 2018-2050 Eesti põlevkiviresursi maksimaalne positiivne majanduslik mõju ühiskonnale ja riigituludele.</p> <p>Andsime oma panuse erakoolide rahastamise selgitamisesse ning analüüsisime valitsemisectori kulusid õpilase kohta riigi-, munitsipaal- ja erakoolides. Analüüsi tulemused näitasid, et üldhariduskoolide, sh erakoolide kuluandmed ja seega ka rahastamine</p>

ei ole läbipaistvad ning vajavad paremate hariduspoliitiliste otsuste tegemiseks täiendamist.

Hindasime **EL struktuurivahenditest teostatud transpordiinvesteeringute mõju**. Analüüs toob välja, et mahukad investeeringud on end üldiselt õigustanud: edulugudeks on liiklusohutuse paranemine ja raudteetranspordi hoogne areng, kuid arenguruumi on säästva ja kasutajakeskse transpordivõrgustiku kujundamisel.

Fookusteema

Mida tegime 2016?

Fookusteema 3:
Jätkusuutliku arengu tagamine ja ressursside säästlikum kasutamine.

Viisime läbi mereala planeeringu alusuuringu ja **töötasime välja merekeskkonna ressursside majandusliku kasu ruumilise mudeli**, mille abil on edaspidi võimalik hinnata merealade majanduslikku tulu ja kulu nii riigile kui ettevõtjale.

Hindasime energiasäästu poliitikameetmete efektiivsust, koostasime ülevaate EL ja OECD riikide energiasäästu poliitikatest ning andsime soovitusi, milliseid meetmeid võiks kasutada Eesti energiasäästu eesmärkide saavutamiseks.

Hindasime Eesti keskkonnakasutuse heaolu- ja tervisemõjusid. Andsime oma panuse erinevate tegevusvaldkondade keskkonna- ja välismõjude kompleksse hindamise meetodika väljatöötamisse, mis aitab suurendada keskkonnavalde poliitikaotsuste teadmispõhisust.

Aitasime määrata **põlevkivi kaevandamise eelispriirkondi**. Uuringu tulemusena pakume välja võimalike kaevandamispriirkondade eelisnimekirja arvestades nii loodulikke tingimusi kui majanduslikku tasuvust. Uuring valmib 2018.a aasta esimeses pooles.

TERVIS

Tervisepoliitika programmi eesmärk on aidata kaasa Eesti elanikkonna tervise paranemisele, pakkudes lahendusi inimkeskse ja jätkusuutliku tervisesüsteemi arendamiseks. Otsime uuringute ja analüüside toel lahendusvõimalusi tuvastatud probleemkohtadele ning viime saadud teadmisi aktiivselt erinevate huvirühmade ja otsustajateni, et toetada teadmuspõhist otsustusprotsessi. Keskendume järgmistele teemadele: tervisesüsteemi strateegiline juhtimine ja jätkusuutlikkus, inimesekesksus ja tervisteenuste kvaliteet, vaimne tervis ja pikaajaline hooldus.

Tervisevaldkonna olulisemad tööd

Analüüsisime Eesti rahvastiku tervisenäitajaid ja tervisepoliitika juhtimise tulemuslikkust. 2016. aasta suurimaks tööks oli Rahvastiku tervise arengukava (RTA) vahehindamine. RTA on Eesti tervisepoliitika võtmedokument, milles seatud eesmärkidest lähtuvad Eesti tervisepoliitika otsused aastatel 2009-2020. Selleks, et hinnata, kas Eesti tervisepoliitika juhtimine on õigel kursil, vaatasime, mis on juhtunud Eesti inimeste tervisenäitajatega aastatel 2009–2016 ning analüüsisime, kuidas on riiklik tervisepoliitika olnud tulemuslik oma peamiste eesmärkide – keskmise eluea ja tervelt elatud eluea kasvu – saavutamisel. Analüüsist selgus, et peamised tervisetrendid on alarmeerivad - keskmise eluea tõus on aeglustunud ja tervena elatud eluaastad kasvu asemel hoopis vähenenud. Kuigi Eesti rahvastiku tervise areng näitab tõsiseid ohumärke, toob analüüs välja ka valdkonnad, kus on aastatel 2009-2016 aset leidnud positiivsed muutused: vigastussurmad on kolmandiku võrra vähenenud, vähihaigete eluiga pikenenud, HIV levimus olulistest riskirühmades vähenenud, paranenud on suitsetamise ja alkoholi tarbimise näitajad. Et tervisenäitajate paranemisele hoog taas sisse saada, on tervisepoliitika strateegilisse juhtimisse tarvis enam sihistatud lähenemist. Analüüsis tõdesime, et rahvastiku tervise arengukava küll koondab erinevate valdkondade tegevused, kuid tegevussuundade rohkuses kipuvad prioriteetid hägustuma ja seetõttu ei ole RTA täitnud oma rolli üleriigilise tervisepoliitika juhtimise töövahendina.

Hindasime riikliku HIV/AIDS strateegia tulemuslikkust. Analüüsisime riikliku HIV ja AIDS strateegia 2006-2015 tulemusi, tegevuste eesmärgipärasust ja vastavust rahvusvahelistele HIV/AIDSi poliitikate soovitudele. Kokkuvõttes võib öelda, et HIV epideemia kontrolli alla saamisel on strateegia olnud edukas – positiivseid muutusi võib näha pea kõigis peamistes HIV riskirühmades. HIV uute juhtude arv on vähenenud, levimus peamistes riskirühmades langenud, testimisaktiivsus tõusnud ja aina enam ravi vajavaid nakatunuid jõuab ravile. Probleemiks on aga valdkonna keske juhtimise puudumine, vähene koostöö ja ebapiisav rahastamine. Tervishoiusüsteem ei ole võtnud HIV teemat omaks ja see takistab integreeritud ja kvaliteetsete teenuste väljaarendamist, mis on HIV epideemia ohjamisel kriitilise tähtsusega.

Analüüsisime vähiravi sotsiaalmajanduslikke mõjusid ning kulusid. Vähidiagnoos põhjustab patsiendile ja tervishoiusüsteemile suuri kulusi – kulu kaasneb nii ravimite, uuringute, ravi kui arstikonsultatsioonidega. Töövõime languse korral ja puude kujunemisel kaasneb kulu ka patsiendi lähedastele, tööandjale ja sotsiaalsüsteemile. Seega põhjustab vähk ühiskonnale märkimisväärse majandusliku koormuse. Eestis esmakordselt läbi viidud analüüsist selgus, et vähiraviga seotud otsesed kulud on üle 100 miljoni euro aastas, millele lisanduvad eelkõige kaotatud eluaastatest tingitud väga suured kaudsed kulud, mis ulatuvad 1,7 miljardi euroni. Lisaks tekitavad kulusid ka töökäte kaotus ning elukvaliteedi langus. Tervena elatud eluea lühenemine seab väljakutse töökäte nappuse käes kannatava ja vananeva elanikkonnaga Eesti jaoks, mistõttu tuleb üle vaadata tervisepoliitika prioriteetid ja lähenemisviisid.

Otsime lahendusi elanikkonna vananemise ning eakate pikaajalise hoolduse küsimustele. Vananemisega seoses tuleb üha enam pöörata tähelepanu sellele, kuidas kasutada senisest paremini vanemaealiste kogemustes ja oskustes peituvat potentsiaali nii töö- kui ka ühiskonnaelus laiemalt. Et vananeva ühiskonna väljakutseid ja lahendusi Eesti poliitikakujundajate ja teiste sihtrühmadeni tuua,

osalesime koostöös töö- ja sotsiaalpoliitika programmiga rahvusvahelises koostööprojektis MOPACT, mille tulemused aitavad suurendada vaenemaaliste ühiskonda ja tööturule kaasatust ning edendavad sotsiaalset innovatsiooni pikaajalises hoolduses.

Aitame kaasa eakate pikaajalise hoolduse arendamisel ka projektis **Sustainable Tailored Integrated Care for Older People in Europe (SUSTAIN)**. See on Horizon2020 raames teostatav nelja-aastane teadusprojekt, mille raames töötame välja lahendusi pikaajalise hoolduse teenust vajavatele vanemaalistele. Oleme abiks kahele organisatsioonile Eestis, kellega koos arendame teenuseid, et need vastaksid paremini eakate vajadustele, oleksid inimesekeskised, ennetusele suunatud, kvaliteetsed ja turvalised. Projekti käigus kogutud teadmisi ja parimaid praktikaid saavad oma töös kasutada ka teised valdkonna arendajad ja huvirühmad.

2016. aastast lööme tervisepoliitika meeskonnaga kaasa **Eesti tervisetehnoloogia arendamisel**, osaledes klasteri Connected Health (EHC) töös. EHC on erinevate tervisega seotud osapoolte kogukond, kelle ühiseks eesmärgiks on rakendada tehnoloogiad veelgi paremate tervisega seotud toodete ja teenuste pakkumiseks. Osalesime HIV valdkonna hackaton'il, mille eesmärk oli otsida innovatsioonivõimalusi HIV valdkonnas, innustada uuenduslike lahendusideede genereerimist ning toetada neist parimate arendamist töötavateks ja kasulikeks digitaalseteks rakendusteks. Meie võistkonna lahenduse idee keskendus esmatasandi patsientide seast riskikäitumisega või indikaatorhaigustega inimeste tuvastamiseks ja nende testimisele suunamiseks.

Ülevaade 2016. aasta töödest strateegiliste fookusteemade lõikes

Fookusteema	Mida tegime 2016?
Fookusteema 1: tervishoiusüsteemi strateegiline juhtimine ja jätkusuutlikkus	<p>Hindasime Eesti tervisepoliitika eesmärkide täitmist ja juhtimist. Rahvastiku tervise arengukava hindamine kaardistas tervisetrendid, hindas kümne tervisevaldkonna olukorra ja tõi välja kriitilised kohad, mis vajavad tervishoiusüsteemis kiiret sekkumist. Hindamise soovitusel on abiks riiklike tervisepoliitika sihtide seadmisel.</p> <p>Analüüsisime vähiravi sotsiaalmajanduslikke mõjusid ning hindasime vähktõve poolt tekitatud kulusid. Lisaks otsekuludele hindasime vähi tõttu kaotatud eluaastaid. Samuti andsime ülevaate vähiravi olukorrast Eestis ning toimivatest ennetustegevustest.</p> <p>Hindasime Riikliku HIV ja AIDS strateegia 2006-2015 tulemuslikkust strateegia eesmärkide saavutamisel, vastavust rahvusvaheliste poliitikasoovitustele ja koostasime soovitusel HIV poliitika edasiseks edukaks kujundamiseks.</p> <p>Osaleme rahvusvahelises Jeanne Monnet võrgustikus SMSHealth, mille eesmärk on kaardistada väikeriikide väljakutsed ja võimalused tervisepoliitika kujundamisel nii Eestis kui ka Euroopas. Projekt toob kokku teadlased, tervishoiutöötajad ja poliitikakujundajad ning aitab tuua väikeriikide perspektiivi Euroopa Liidu tervishoiupoliitika diskussioonidesse ja poliitikakujundamisse.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2016?
Fookusteema 2: Patsiendikeskus ja kvaliteet	<p>Alustasime uuringut arstide diplomijärgse õppe hindamiseks Baltikumis. Kuigi tasemehariduse õppekavadel on riiklik akrediteerimine tavapärane, pole üheski Balti riigis toimunud tasemeharidusjärgse spetsialiseerumise (Eestis residentuuri) süsteemset hindamist. Töö tulemused avalikustatakse 2018. sügisel.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2016?
Fookusteema 3: Vaimne tervis	<p>Viisime läbi mitmedimensioonilise pereteraapia kulutõhususe uuringu. MDFT pereteraapia on suunatud 11-19-aastastele noorukitele, kellel esineb õigusrikkumisi, sõltuvusainete tarvitamist ja sellega seonduvaid käitumuslikke ja emotsionaalseid probleeme. Teostasime hindamise, millest selgus, enamikel programmis osalenud noortel vähenesid kuue kuu jooksul riskikäitumise ilmingud olulisel määral. Samuti selgus, et Eesti MDFT programm on kulutõhus - iga investeeritud euro hoiab riigile kokku enam kui viis eurot.</p> <p>RTA vahehindamise raames hindasime vaimse tervise valdkonna tegevusi ja arenguid. Selgus, et vaimset tervist toetavate teenuste süsteem on Eestis killustunud ning puudub selge kontseptsioon, kuidas pakkuda lisaks ravi-, rehabilitatsiooni- ja tugiteenustele ka tegevusi vaimse tervise edendamiseks ja häirete ennetamiseks. Valdkond vajab vaimse tervise edendamiseks süsteemsemat poliitikakujundamist ja muutusi.</p> <p>Koolitasime kohalikke omavalitsusi rahvatervise tegevuste planeerimise osas ning nõustasime Tervise Arengu Instituuti tõenduspõhiste sekkumiste väljatöötamise meetoodika (<i>Intervention Mapping</i>) kasutamise osas, mille tulemusena töötas TAI välja uue alaealiste alkoholi tarvitamist vähendava ennetusprogrammi.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2016?
Fookusteema 4: Pikaajaline hooldus	<p>Arendame rahvusvahelises projektis SUSTAIN eakate pikaajalist hooldust. Projekt keskendub koduse hoolduse teenustele eesmärgiga muuta need patsiendikeskseks, ennetusele fookuseerituks, tõhusaks, kvaliteetseks ja turvaliseks ning teha seda selliselt, et teenused oleksid rakendatavad ka teistes EL riikides.</p> <p>Uurisime rahvusvahelises projektis MoPAct aktiivset vananemist toetavaid praktikaid: analüüsisime vananemise majanduslikku mõju, vanemaealiste tööturul püsivust soodustavaid tegureid, hariduse, tervise ja pensionikindlustusskeemide mõju ning vanemaealiste heaolu ja ühiskonnaelus aktiivset osalemist soodustavaid tegureid.</p>

TÖÖ- JA SOTSIAALVALDKOND

Töö- ja sotsiaalpoliitika valdkonna tööde kaudu soovime aidata kaasa teadmistepõhisele poliitikakujundamisele ning seeläbi eestimaalaste tööelu kvaliteedi kasvule. Oma tegemistes keskendume järgmistele teemadele: maksud ja toetused; ligipääs tööturule ja osalemine tööelus; töösuhted ja töötingimused; tervishoid ja tööohutus; sooline võrdõiguslikkus ning lapse õigused ja vanemlus.

Töö- ja sotsiaalvaldkonna olulisemad tööd

Tegeleme vananeva ühiskonna väljakutsetega. Kui praegu on iga viies inimene Eestis 65-aastane või vanem, siis aastaks 2040 moodustab see vanusrühm elanikkonnast kolmandiku. Rahvastiku vananemine on selle sajandi pöördumatu demograafiline trend nii Eestis kui Euroopas, mis toob kaasa suuri ühiskondlikke muutusi. See paneb proovile sotsiaalsüsteemi, selle järgi peavad kohanduma tööandjad ning laiemalt peab muutuma see, kuidas me üldse vananemisesse suhtume. Et leida lahendusi vananeva ühiskonna probleemidele, osalesime koostöös tervispoliitika programmiga rahvusvahelises koostööprojektis MOPACT, mille eesmärk on suurendada vaenemaaliste ühiskonda ja tööturule kaasatust ning edendada sotsiaalset innovatsiooni pikaajalises hoolduses. Kogusime ligi kolmekümne Euroopa uurimisasutuse koostöös kokku Euroopa riikide parimaid näited vanemaaliste potentsiaali rakendamisest erinevates ühiskonnaelu valdkondades ning jagasime projekti tulemusi Riigikogus toimunud konverentsil „Aktiivsena vananemise potentsiaal“.

Aitame tööandjatel töökohti kohandada. Eesti 55–74aastaste tööhõivemäär on Euroopa üks kõrgemaid, kuid tööturult lahkutakse pahatihti põhjustel, mida saab ennetada: tervise halvenemine, oskuste ja teadmiste vähenemine, sobivate töötingimuste ja paindlikkuse puudumine. Töökäte vähenemise ennetamisel on tööandjatel võtmeroll, et targa karjäärijuhtimise, tervise edendamise, õppevõimaluste ja töötingimuste kohandamisega väärtuslikke töötajaid enda jaoks mitte kaotsi lasta. 2016. aastal alustasime projektiga, mille eesmärgiks on sotsiaalpartnereid toetada töökohtade kohandamisel vähenenud töövõimega töötajatele ning aidata suurendada puudega ja vananevate töötajate võimalusi tööturul osaleda. Projekti tulemusena valmivad koostöös Eesti, Poola ja Ungari sotsiaalpartneritega ettepanekud, kuidas edendada töötingimuste kohandamist vähenenud töövõimega inimestele.

Analüüsisime leibkondade sissetulekuid ja maksukoormust. 2014. aastal elas enne sotsiaalsiirdeid ligi 41% Eesti inimestest allpool suhtelist vaesuspiiri. Eesti kulutas sotsiaalkaitsele ligi 15% SKPst ja 40% valitsussektori kuludest. Jätkasime 2016. aastal analüüsi, mille eesmärgiks on hinnata, kuidas mõjutab sotsiaalkaitse ja maksustamine sissetulekute jaotust ja vaesust ning sotsiaalkindlustussüsteemi jätkusuutlikkust. Analüüsid näitavad, et sotsiaalkindlustusmaksude ja tulumaksu vähendamine on leibkondade keskmist maksukoormust pisut vähendanud ning sissetulukuid suurendanud, sealhulgas rohkem just väiksema sissetulekuga leibkondades. Kõrgema sissetulekuga leibkondades moodustavad suhteliselt suurema osa otsesed maksud, väiksema sissetulekuga leibkondades aga tarbimismaksud.

Aitasime sotsiaalpartneritel võidelda palgalõhega. Eurostati andmeil on sooline palgalõhe Eestis 28,3%, samas kui EL keskmine on 16,1%. Euroopa kogemus on näidanud, et riikides, kus tööandjate ja töötajate vahel on toimivad kollektiivsed läbirääkimised, on ka väiksem palgalõhe. Ametiühingud saavad toetada oma liikmeid palgaläbirääkimistel, töötaja õiguste eest seismisel, töötingimuste edendamisel ning töö- ja pereelu ühitamisel ja sel viisil aidata kaasa võrdsemate töötingimuste ja töökeskkonna loomisel. 2016 aastal viisime läbi kaks projekti, mille eesmärgiks oli aidata kaasa soolise võrdõiguslikkuse edendamisele ja soolise palgalõhe vähendamisele: analüüsisime palgalõhet finants- ja kindlustussektoris ning aitasime kaasa Eesti ametiühingute teadlikkuse tõstmisele soolisest

võrdõiguslikkusest, palgalõhe põhjustest ja tagajärgedest ning ametiühingute rollist probleemi lahendamisel.

Uurisime vanemliku hoolitsuseta laste toimetulekut elluastumisel. Asendushooldus on loodud vanemliku hoolitsuseta või väga rasketes tingimustes kasvavatele lastele ja noortele, et pakkuda neile paremat kasvu- ja arengukeskkonda ning tagada neile hea ettevalmistus iseseisvaks täiskasvanueluks. Eestis on asendushooldusel umbes 2500 last. 2016. aastal analüüsisime, milline on peatselt elluastuvate noorte ettevalmistus iseseisvaks eluks ja mida saaks veel teha, et tagada asendushoolduse noorte parem toimetulek. Analüüsis soovitasime parandada asenduskodude töökorraldust, tõhusamalt kasutada juhtumiplaani noorte iseseisvumise toetamiseks, parandada karjäärinõustamist ja tugiisikute varast kaasamist noorte toetamiseks.

Ülevaade 2016. aasta töödest strateegiliste fookusteemade lõikes

Fookusteema	Mida tegime 2016?
Fookusteema 1: Maksud ja toetused	<p>Arendasime edasi maksude- ja toetuste mikrosimulatsioonimudeli EUROMOD Eesti osa ja viisime läbi Eesti maksukoormuse jaotuse uuringu, milles analüüsisime mikrosimulatsioonimudeli abil otseste ja kaudsete maksude koormuse jaotust erinevate sissetulekuga leibkondade vahel.</p> <p>Pakkusime regulaarsete monitooringute ja sotsiaalpoliitika analüüsidega tuge Euroopa Komisjonile Eesti sotsiaalpoliitika mõju hindamiseks ja soovituste ettevalmistamiseks. 2016. aastal valmisid ülevaated Eesti eripensioniskeemidest ohtlikel töökohtadel töötavatele töötajatele ning hoolduskoormusega inimeste töö ja pereelu ühitamisest.</p> <p>Alustasime Statistikaametile pensionitõiguste finantsarvestuse simulatsioonimudeli väljatöötamist, mis aitab luua regulaarset pensionistatistika arvepidamist. Projekti lõpp-tulemusena saab öelda, kui suur on Eesti riigis kohustusliku pensionide osa kohustus.</p> <p>Analüüsisime ravikindlustuse jätkusuutlikkust. Prognoosimudeli abil saab hinnata ravikindlustuse jätkusuutlikkust ning analüüsida väliste tegurite ning poliitikastsenaariumite mõju sellele. Tegemist on tervishoiusüsteemi juhtimistöõriistaga, mis aitab hinnata erinevate trendide mõju ravikindlustuse tulude ja kulude pikaajalisele tasakaalule.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2016?
Fookusteema 2: Ligipääs tööturule ja osalemine tööelus	<p>Pakkusime regulaarsete tööpoliitika monitooringute ja analüüsidega tuge Euroopa Komisjonile Eesti tööpoliitika arengute hindamiseks ja soovituste tegemiseks. 2016. aastal käsitletud teemade seas on tööjõu oskused ja kvalifikatsioon, sotsiaaldialoogi roll tööpoliitika kujundamisel ning hõive ebatüüpilistes töövormides.</p>

Fookusteema	Mida tegime 2016?
Fookusteema 3: Töösuhted ja töötingimused	<p>Alates 2006. aastast oleme olnud partneriks Eurofondile töötingimuste, töösuhete ja restruktureerimiste monitooringul Eestis. Eurofondi monitooringute näol on sageli tegu ainulaadsete töödega, kuna tihti uuritakse mujal vähekajastatud teemasid. Näiteks valmisid 2016. aastal lühianalüüsid iseendale tööandjate töötingimustest, palgavaesusest, petturlikest töövormidest,</p>

sotsiaalsest mobiilsusest, mitteaktiivsete aktiveerimisest tööturul.

Alustasime rahvusvahelise projektiga, mille fookuses on kollektiivsete töösuhete roll **töötingimuste kohandamisel vähenenud töövõimega inimestele**. Koostöös sotsiaalpartneritega otsime lahendusi, kuidas edendada töötingimuste kohandamist vähenenud töövõimega inimestele, et läbi sobiva töö pakkumise ja töötingimuste pakkumise kaasata tööturul vähenenud töövõimega inimesi.

Fookusteema

Mida tegime 2016?

Fookusteema 4: Töotervishoid ja tööohutus

Kirjutasime Eurofondi aastaraportisse „**Developments in working life in Europe: EurWORK annual review 2015**“ peatüki, kus käsitlesime EL riikide töotervishoiu ja tööohutuse poliitika arengutrende. Ülevaade arengutest on liikmesriikide ja EL tasandi otsustajatele hea ülevaade kiiresti arenevast poliitikavaldkonnast.

Kirjutasime Riigikogu Toimetistes **ülevaate Eesti töotervishoiu ja tööohutuse poliitikast**. 19. septembril arutasid Riigikogu saadikud vajadust kehtestada tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustus. Arutelul loodeti, et just eraldi kindlustussüsteem vähendaks tööga seotud terviseprobleeme. Artiklis osutame laiemale kontekstile, milles töotervishoiu ja tööohutuse poliitika muudatusi tuleks käsitleda ning mida tuleks enne kindlustussüsteemi juurutamist põhjalikult kaaluda.

Fookusteema

Mida tegime 2016?

Fookusteema 5: Sooline võrdõiguslikkus

Koolitasime üldhariduskoolide juhte soolise võrdõiguslikkuse alal. Koolituse eesmärgiks oli suurendada koolijuhtide teadlikkust soolisest võrdõiguslikkusest ning soostereotüüpidest ning aidata edendada võrdset kohtlemist ja stereotüübivaba koolikultuuri.

Pakkusime regulaarsete monitooringute ja analüüsidega tuge Euroopa Komisjonile **Eesti soolise võrdõiguslikkuse arengute hindamiseks ja soovitude tegemiseks**. 2016. aastal andsime ülevaate naiste vaesusega võitlemise lähenemistest ja tööriistadest, keskendudes peamiselt mitterahalistele ja naiste vaesusega võitlemisele suunatud meetmetele.

Aitasime tõsta **ametiühingute juhtide teadlikkust soolise palgalõhe vähendamise**st palgaläbirääkimistel, töötaja õiguste tagamisel, töötingimuste ning töö- ja pereelu ühitamise edendamisel. Viisime läbi koolitusi ja koostasime juhendmaterjali, mis aitab ametiühingute esindajatel hinnata soolise võrdõiguslikkuse olukorda ja leevendada seeläbi soolist palgalõhet.

Uurisime soolist palgalõhet ja selle vähendamise võimalusi finants- ja kindlustustegevuse ning tervishoiu sektoris. Projekti raames loodi üle-euroopaline võrgustik ja virtuaalne platvorm „Gender Wage-Watchers“, kuhu kuuluvad ametiühingute ja tööandjate esindajad, soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise eksperdid, teadlased, poliitikakujundajad ning teised huvipooled. Veebiplatvormilt leiab infot projektitegevuste ning meetmete kohta, samuti soovitusi teadlikkuse tõstmiseks.

Fookusteema	Mida tegime 2016?
Fookusteema 6: Lapse õigused ja vanemlus	Uurisime asendushoolduselt elluastuvate noorte toimetulekut ja valmisolekut iseseisva elu alustamiseks ja andsime soovitusi, mida annaks teha asendushoolduselt elluastuvate noorte sujuvamaks elluastumiseks. Uuringu põhjal valmistab Sotsiaalministeerium ette seaduseelnõu asendushoolduse poliitika muutmiseks.

PRAXISE INIMESED

Muutused juhatuses ja nõukogus

2016-2017 aastal toimusid Praxise juhtimises mitmed olulised muutused. Senine juhatuse esimees Annika Uudelepp suundus 2015. aastal lapsehoolduspuhkusele. Nõukogu moodustatud valikukomisjon esitas uueks esimehe kandidaadiks Kersti Kaljulaid, kes andis nõusoleku Praxise juhatuse esimeheks asuda pärast seda, kui Euroopa Kontrollikotta on tema asemele nimetatud uus Eesti esindaja. Et see protsess viibis üle aasta, otsustas nõukogu uue juhi leidmiseks otsinguid jätkata. Kersti Kaljulaid liitus Praxise nõukoguga ja alates augustist 2016 asus mõttekoja juhatuse esimehe ametisse **Tarmo Jüristo**. Juhatuses jätkasid Katrin Pihor, kes juhib lisaks majanduspoliitika programmi tööd ja Laura Kirss, kes panustab igapäevaselt ka hariduspoliitika valdkonna töödesse.

Seoses Vabariigi Presidendiks valimistega taandas ennast oktoobris 2016 nõukogust Kersti Kaljulaid. Ka 2017. aasta alguses toimusid mitmed muudatused nõukogu koosseisus. Jaanuaris sai Praxis kolm uut nõukogu liiget. Meiega liitus Tallinna Tehnikaülikooli sotsiaalteaduskonna haldusjuhtimise ja halduspoliitika professor **Tiina Randma-Liiv**, kes jõudis Praxisesse juba teist korda. Ta on üks mõttekoja asutajatest ja käimalükkajatest ning kuulus Praxise nõukokku ka aastatel 2000-2006. Samuti liitus nõukoguga kommunikatsioonibüroo JLP asutaja ja partner **Kristi Liiva**, kellel on suur roll Eesti kodanikukultuuri edendamises – aktiivse vabakonna liikmena on ta pannud aluse Arvamusfestivalile ning kaasasutanud üldhariduskoolidele kiusuennetusprogrammi pakkuva SA Kiusamisvaba Kool. Kolmas uus nõukogu liige on pikaajalise finantssektori juhtimiskogemusega **Andres Sutt**, kes on praegu ametis Eesti Energia kontserni regulaatorsuhete direktorina.

Lisaks uutele liikmetele jätkavad nõukogus Sten Tamkivi, Triinu Tombak ja Karsten Staehr, kes võttis 2017.a. alguses enda kanda nõukogu esimehe rolli. Alates 2017.a. märtsist lahkus nõukogust Ene-Margit Tiit.

Muutused meeskonnas

Lisaks uutele tuulele juhtimise juures, tõi möödunud aasta Praxise jaoks kaasa personaliliikumisi ka teistes valdkondades. 2016. aastal asus tervisepoliitika programmijuhina ametisse Ülla-Karin Nurm. Praxise Akadeemiaga liitus Tiina Tambaum. Rauno Vinni, kes ohjab kodanikuühiskonna ja riigivalitsemise programmi tegemisi, võttis pärast seda, kui senine juht Kaido Paabus suundus eksperditööle OECD-sse, üle ka Akadeemia juhtimise. Töö- ja sotsiaalpoliitika analüüsimeeskonnast lahkusid Andres Vörk ja Pirjo Turk, kes suundus 2016. aasta lõpus sotsiaalministeeriumisse perepoliitika valdkonda juhtima. Majandusprogrammiga liitusid analüütikud Alari Paulus, Kaupo Koppel ja Aleksandr Michelson, lahkusid aga pikaajalsed meeskonnaliikmed Helena Rozeik, Mari Rell Anne Jürgenson ja Valentina Batueva. 2017. aasta alguses võttis kommunikatsioonijuhhi töö Eneli Mikkolt üle Lee Maripuu. Eneli lööb Praxise tegemistes edaspidi kaasa eksperdina. Praxise meeskonnas on kokku 32 inimest. Personali koguarv on viimastel aastatel jäänud samasse suurusjärku ja olulisi muudatusi lähiajal ei plaanita. Lisaks osaleb meie töös igal aastal mitmeid

praktikante. 2016. aasta jooksul käis Praxises teadmisi ammutamas ja meie töödele kaasa aitamas 25 praktikanti, kellest 6 olid välistudengid.

KOMMUNIKATSIOONITÖÖ JA VÕRGUSTIKUD

Teadmiste levitamine

Mõttekoja strateegiliste sihtide saavutamisel on Praxisel kommunikatsioonitööl keskne roll. Töötame järjepidevalt selle nimel, et meie tööd, eksperthinnangud ja soovitused oleks nii poliitikakujundajatele, partneritele kui ka laiemale avalikkusele kättesaadavad, mõistetavad ja kasutatavad. Võtame sageli ühiskondlikel teemadel meedias sõna, aitame mõtestada poliitikamuudatusi, toome kokku osapooli, et arutleda ühiskonnas olulistel teemadel ning sisustame debatte teadmistepõhise infoga. Ühtekokku on Praxist eelmise aasta jooksul meedias viidatud, tsiteeritud ja kajastatud üle 1200 korra. Meie igakuine uudiskiri jõuab 2650 lugejani, Facebooki lehekülje jälgijate arv kasvab järjepidevalt, olles jõudnud 2350 inimeseni. 2014. aasta kevadel alustasime koostööd Vikerraadioga, kus regulaarselt on eetris Praxisel riigivalitsemise ekspert Rauno Vinni päevakommentaari.

Lisaks igapäevasele Praxisel meediasuhtlusele on meie kommunikatsioonitöö keskmes proaktiivne sõumiseade ja võrgustikutöö. Tõstatame pidevalt olulisi teemasid ning aitame avalikkusel mõista otsuste ja muudatuste laiemat konteksti ja mõju. Selleks kasutame Praxisel poliitikaseminarisarjade formaati Mõttehommik, osaleme aktiivselt Arvamusfestivali aruteludes ning teeme mõttekojas sündinud kogemuse, oskuste ja teadmiste mõju suurendamiseks pidevalt tööd oluliste võrgustike ja partneritega, nagu Riigikogu ja valitsuskomisjonid, erialaliidud- ja organisatsioonid ning sotsiaalpartnerid ja vabakonna organisatsioonid. Samuti kasutame aktiivselt oma infokanaleid ning head koostööd meediaorganisatsioonidega selleks, et ühiskondlikult olulisi teemasid tõstatada. Nii tõime 2016. aastal avalikkuse tähelepanuvälja riigireformi vajalikkuse ja pakkusime konstruktiivset tagasisidet ja soovitusi valitsusele riigireformi edendamiseks; aitasime selgitada alkoholipoliitika muudatuste mõju; selgitasime ja arvutasime lahti uue valitsuse maksu- ja pensionimuudatusi; aitasime mõtestada soolise võrdõiguslikkuse võtmeküsimusi nagu stereotüübid haridussüsteemis, vanemahüvitise seaduse muudatused, isade suurema osaluse vajalikkus lastekasvatamises ning tööandjate teadlikkus ja võimalused palgalõhet vähendada; tõime poliitikakujundajate ja avalikkuse tähelepanuvälja rahvatervise ja tervishoiusüsteemi kitsaskohad ning vajaduse süsteemsete muudatuste järele ning selgitasime vananeva ühiskonna väljakutseid.

2016. aastal alustasime Praxisel uue visuaalse identiteedi otsingutega ja 2017. aastal peaks värskema väljenägemise saama nii Praxisel logo, uudiskiri, aruanded kui ka muud infokanalid. Töötame selle nimel, et mõttekojas tehtud põhjalike analüüside ja uuringute sisu oleks kergemini hoomatav nii valdkonna spetsialistidele kui ka laiemale avalikkusele ning seetõttu otsime uusi formaate ja visuaalseid lahendusi info edastamiseks.

Kõik meie analüüsitööd on tasuta kättesaadavad: www.praxis.ee/meietood

Nõuandvad kogud

Oma põhitöö kõrvalt kuuluvad mitmed Praxisel töötajad erinevatesse nõuandvatesse kogudesse, mis annab meile ühe täiendava võimaluse mõttekojas kogutud teadmisi avaliku sektori poliitikakujundamisse lõimida. Praxisel juhatuse esimees Tarmo Jüristo kuulub Riigikantselei juurde loodud Avatud Valitsemise Partnerluse koordineerivasse kogusse. Avatud Valitsemise Partnerlus on

rahvusvaheline algatus hea riigivalitsemise edendamiseks ning tegevuse fookuses on Eestis avatud poliitikakujundamine, riigieelarve ja finantsjuhtimise läbipaistvus ning kodanikust lähtuvad avalikud teenused. Kodanikuühiskonna- ja riigivalitsemise analüütik Jane Matt osaleb kodanikuühiskonna arendamise valitsuskomisjoni töös, mis edendab avaliku sektori ja kodanikuühiskonna koostööd. Töö- ja sotsiaalpoliitika analüütik Magnus Piirits kuulub riikliku vanaduspensioni jätkusuutlikkuse edendamise juhtrühma, mis töötas välja 2016. aasta augustis avaldatud vanaduspensioni jätkusuutlikkuse analüüsi ja ettepanekud.

Juhatuse liige ja majandusprogrammi juht Katrin Pihor osaleb kahes töörühmas. Riigihalduse ministri kokku kutsutud haldusreformi ekspertkomisjoni töös annab Katrin nõu ja tagasisidet haldusreformi küsimustega seotud küsimuste lahendamisel. Samuti kuulub ta tööjõuvajaduste seire- ja prognoosisüsteemi OSKA nõunike kotta, nõustades Kutsekoda tööturu seiresüsteemi arendamisel ja elluviimisel.

Tervisepoliitika programmijuht Ülla-Karin Nurm osaleb Sotsiaalministeeriumi juures asuva e-tervise strateegianõukogu töös, et kaasa aidata e-tervise süsteemi arendamise ja haldamise tõhusama sidustamise eest teadus- ja arendustegevusega ning toetada tervishoiuvaldkonna eri osapoolte (kasutajad, kliendid, partnerid) huvidega arvestamist.

Jätkame tegutsemist ka Eesti Hindamise Ühingu ESTES, mis loodi 2010. aastal Praxise, Technopolis Group'i ja CPD OÜ algatusel. Ühingu eesmärk on toetada hindamise valdkonnas tegutsevate organisatsioonide ja ekspertide koostööd. Ühingu tööga soovime soodustada teadmiste- ja kaasamispoliitika ja strateegiade kujundamist ja arengut Eestis. Eesmärk on tõsta Eestis läbiviidavate hindamiste professionaalset ja eetilist taset ning hindamisalast teadlikkust ja kultuuri. 2016. aastal toimus ESTESE juhtimisel teooriapõhise hindamise koolitus, kus Euroopa Hindamisühingu juhatuse liige Barbara Befani tutvustas Eesti hindamisspetsialistidele uusimaid meetoodilisi lähenemisi hindamise meetoodikale. Samuti töötati 2016.a. käigus välja ESTES uus logo ja veebileht.

Erialane koostöö

Praxis kuulub paljudesse erialastesse võrgustikesse, mis aitab edendada nii Eesti-sisest kui ka rahvusvahelist koostööd, tuua organisatsiooni uut teadmist kui ka jagada oma teadmisi teistele. Järgnevalt on esitatud ülevaatlik nimekiri erialastest rahvusvahelistest võrgustikest ja/või organisatsioonidest, millega Praxis oli 2016. aastal seotud.

Rahvusvahelised võrgustikud, kuhu kuulume ja kus teadmisi vahendame

- ENEPRI, European Network of Economic Policy Research Institutes
- PASOS, Policy Association for an Open Society
- NEPC, Network of Education Policy Centers
- ESTO, European Science and Technology Observatory
- ENSR, European Network for Social and Economic Research (Katrin Pihor kuulub juhatusse)
- EEPO, European Employment Policy Observatory
- EurWork, European Observatory of Working Life
- EMCC, European Monitoring Centre on Change
- ECE, European Centre of Expertise in the field of labour law, employment and labour market policies
- SAAGE, Scientific analysis and advice on gender equality in the EU - SAAGE
- IRShare, Industrial Relations Share
- ESPN, European Social Policy Network
- International Network for Health Policy and Reform, Bertelsmann Stiftung

- ISTR, International Society for Third-Sector Research
- TURI Network, The Trade Union related Research Institutes Network
- Erasmus + Jean Monnet Networks - European Integration, Small States and Health
- HSPM, Health Systems and Policy Monitor Network

Rahvusvahelised organisatsioonid, kellega teeme tihedalt koostööd

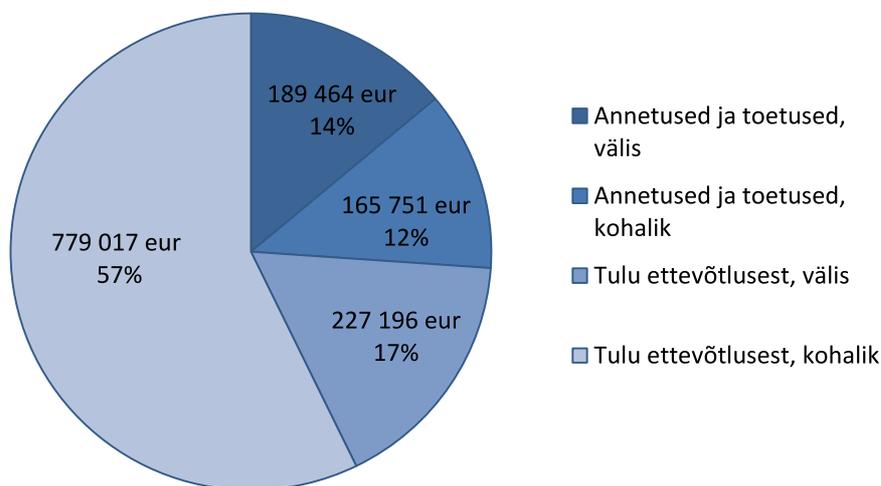
- **Ülikoolid:**
University of Essex
University of Sheffield
London School of Economics and Political Science
Technische Universität Berlin
VU University Amsterdam
University of Cardiff
Karolinska Universitet
- **Uurimisinstituudid ja mõttekojad:**
Luxemburg Institute of Socio-Economic Research
Association for Efficient and Responsible Governance (Moldova)
Fondazione Giacomo Brodolini
GHK Consulting
Economic Policy Research Centre
Freedom House
Policy Agenda
Institute of Public Affairs
Applica
NOTUS
CEPS (Centre for European Policy Studies)
Oxford Research
Ecorys UK
- **Rahvusvahelised organisatsioonid:**
Euroopa Komisjon
Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond
Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut
OECD
WHO (Maailma Terviseorganisatsioon)
European Observatory on Health Systems and Policies

RAHASTAMINE

Peame oluliseks rahastamisallikate mitmekesisust, läbipaistvust ja seda, et meie tegevuse rahastajate taust on teada. Praxis on isemajandav organisatsioon ja ei saa alates 2008. aastast üheltki rahastajalt institutsionaalset tegevustoetust. Seetõttu otsime ise oma tegevuste finantseerimiseks rahastamisallikaid, taotledes toetusi kodanikeühendustele mõeldud fondidest nii Eestis kui Euroopas, konkureerides nii Eesti riigiasutuste kui Euroopa Komisjoni institutsioonide riigihangetel, osaledes Euroopa Komisjoni teadus- ja arendustegevuse uurimisprojektide konkurssidel ning kogudes annetusi Eesti ettevõtelt ja eraisikutelt.

2016. aastal kasvas tegevuste maht 4% võrreldes 2015. aastaga. Põhitegevuse tulud olid 2016. aastal 1 363 165 eurot (2015. aastal 1 311 151 eurot) (vt täpsemalt tulemiaruandest). Kokkuvõttes kujunes 2016. majandusaasta tulemiks 2 896 eurot (2015. aastal - 2045 eurot), mille tulemusena kasvas akumulieeritud tulem 2016. a lõpuks 84 494 euronit. Nagu ka varasemalt, on kavas majandusaasta tulemit kasutada ennekõike organisatsiooni ja meeskonna arendamiseks. Kogutud reserv on ka tähtis katteallikas erinevate toetusprojektide omafinantseeringu nõuetele.

2016. aastal moodustas suurima osa Praxise tuludest omatulu, mis on suunatud mõttekoja põhikirjaliste eesmärkide täitmiseks ja millelt teenitav võimalik kasum reinvesteeritakse samuti põhikirjaliste eesmärkide hüvanguks. Veidi üle poole omatuludest moodustub teenuste müügist, näiteks erinevad koolitused ja nõustamine ning turukonkurentsivõidetud analüüsi- ja arendustööd. Teine tuluallikas on projektitoetused, mida oleme erinevatest vabaühendustele ja analüüsi- ja arendustegevusele mõeldud fondidest ise taotlenud (suurimad rahastajad on siinkohal näiteks Euroopa Komisjon, Norra ja EMP finantsmehhanism). Ka sel aastal saime annetusi Eesti ettevõtjatelt Praxise missiooni toetamiseks. Allpool on illustreeritud, kuidas 2016. a. tulu jagunes tululiikide lõikes.

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2016	31.12.2015	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	30 808	184 434	2
Nõuded ja ettemaksud	440 284	225 193	3
Kokku käibevarad	471 092	409 627	
Kokku varad	471 092	409 627	
Kohustised ja netovara			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Võlad ja ettemaksud	290 636	240 884	7
Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused	95 962	87 145	16
Kokku lühiajalised kohustised	386 598	328 029	
Kokku kohustised	386 598	328 029	
Netovara			
Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	13	13	
Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	81 585	83 630	
Aruandeaasta tulem	2 896	-2 045	
Kokku netovara	84 494	81 598	
Kokku kohustised ja netovara	471 092	409 627	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2016	2015	Lisa nr
Tulud			
Annetused ja toetused	355 215	548 355	15
Tulu ettevõtlusest	1 006 213	758 876	15
Muud tulud	1 788	3 920	
Kokku tulud	1 363 216	1 311 151	
Kulud			
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-452 953	-301 118	9
Jagatud annetused ja toetused	-60	-150	
Mitmesugused tegevuskulud	-148 760	-150 613	10
Tööjõukulud	-757 990	-858 333	11
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	0	-2 575	
Muud kulud	-118	-244	
Kokku kulud	-1 359 881	-1 313 033	
Põhitegevuse tulem	3 335	-1 882	
Intressitulud	3	3	
Intressikulud	-101	-156	
Muud finantstulud ja -kulud	-341	-10	
Aruandeaasta tulem	2 896	-2 045	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2016	2015	Lisa nr
Rahavood põhitegevusest			
Põhitegevuse tulem	3 335	-1 882	
Korrigeerimised			
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	0	2 575	
Kokku korrigeerimised	0	2 575	
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-215 091	36 033	3
Põhitegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	58 569	12 265	7,16
Kokku rahavood põhitegevusest	-153 187	48 991	
Rahavood investeerimistegevusest			
Laekunud intressid	3	3	
Kokku rahavood investeerimistegevusest	3	3	
Rahavood finantseerimistegevusest			
Makstud intressid	-101	-156	
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	-101	-156	
Kokku rahavood	-153 285	48 838	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	184 434	135 606	
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-153 285	48 838	
Valuutakursside muutuste mõju	-341	-10	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	30 808	184 434	

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

			Kokku netovara
	Sihtkapital/Osakapital nimiväärtuses	Akumuleeritud tulem	
31.12.2014	13	83 630	83 643
Aruandeaasta tulem	0	-2 045	-2 045
31.12.2015	13	81 585	81 598
Aruandeaasta tulem	0	2 896	2 896
31.12.2016	13	84 481	84 494

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

Sihtasutus Poliitikauuringute Keskus PRAXIS 2016. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti Vabariigi hea raamatupidamise tavaga. Hea raamatupidamise tava põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsibist, välja arvatud juhtudel, mida on kirjeldatud alljärgnevates arvestuspõhimõtetes.

Sihtasutuse tulude-kulude aruanne on koostatud lähtudes RTJ 14 nõuetest.

Majandusaasta algas 01.01.2016 ja lõppes 31.12.2016, majandusaasta pikkuseks oli 12 kuud.

Rahavoogude aruanne on koostatud kaudsel meetodil.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Raha

Raha ja selle ekvivalentidena kajastatakse kassas olevat sularaha ja arvelduskontode jääke. Raha kajastatakse bilansis õiglases väärtuses.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustised

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpannga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud monetaarsed finantsvarad ja -kohustised ning mittemonetaarsed finantsvarad ja -kohustised, mida kajastatakse õiglase väärtuse meetodil, hinnatakse bilansipäeval ümber eurodesse ametlikult kehtivate Euroopa Keskpannga valuutakurside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid kajastatakse kasumiaruandes perioodi tulu ja kuluna.

Nõuded ja ettemaksud

Nõuetena ostjate vastu kajastatakse sihtasutuse majandustegevuse käigus tekkinud lühiajalisi nõudeid.

Nõuete laekumise tõenäosust hinnatakse võimaluse korral iga ostja kohta eraldi. Kui nõuete individuaalne hindamine ei ole nõuete arvust tulenevalt võimalik, siis hinnatakse individuaalselt ainult olulisi nõudeid. Ülejäänud nõudeid hinnatakse kogumina, arvestades eelmiste aastate kogemust laekumata jäänud nõuete osas.

Kõiki muid nõudeid (viitlaekumised ning muud lühiajalised nõuded) kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Lühiajaliste nõuete korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nominaalväärtusega (miinus võimalikud allahindlused), mistõttu lühiajalised nõuded kajastatakse bilansis tõenäoliselt laekuvas summas.

Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad

Materiaalseks põhivaraks loetakse sihtasutuse enda tegevuses kasutatavaid varasid kasuliku tööeaga üle ühe aasta ja maksumusega alates 1917 eurot.

Materiaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast (k.a tollimaks ja muud mittetagastatavad maksud) ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja –asukohta. Materiaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Materiaalse põhivara amortisatsiooni arvestatakse lineaarsel meetodil. Amortisatsiooninorm määratakse igale põhivara objektile eraldi sõltuvalt selle kasulikust tööeast.

Hilisemate parendustega seotud kulutused lisatakse materiaalse põhivara soetusmaksumusele ainult juhul, kui need vastavad materiaalse põhivara mõistele ja vara bilansis kajastamise kriteeriumitele (sh tõenäoline osalemine tulevikus majandusliku kasu tekitamisel).

Jooksva hoolduse ja remondiga kaasnevad kulutused kajastatakse perioodikuludes.

Põhivarade arvelevõtmise alampiir 1917 eurot

Kasulik eluiga põhivara gruppide lõikes (aastates)

Põhivara grupi nimi	Kasulik eluiga
Muu materiaalne põhivara	5
Ehitised	5
Masinad ja seadmed	5

Rendid

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle sihtasutusele. Kapitalirenti kajastatakse bilansis vara ja kohustisena renditud vara õiglase väärtuse summas. Rendimaksud jaotatakse finantskuluks (intressikulu) ja kohustise jääkväärtuse vähendamiseks. Finantskulud jaotatakse rendiperioodile arvestusega, et intressimäär on igal ajahetkel kohustise jääkväärtuse suhtes sama. Kapitalirendi tingimustel renditud varad amortiseeritakse sarnaselt omandatud põhivaraga, kusjuures amortisatsiooniperioodiks on vara eeldatav kasulik tööiga või rendisuhte kehtivuse periood, olenevalt sellest, kumb on lühem.

Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina. Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna.

Finantskohustised

Kõik finantskohustised (võlad tarnijatele, viitvõlad, ning muud lühi- ja pikaajalised võlakohustised) võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil.

Lühiajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustisi kajastatakse bilansis maksmisele kuuluvas summas. Pikaajaliste finantskohustiste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestus toimub kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Finantskohustis liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast; või sihtasutusel pole tingimusteta õigust kohustise tasumist lükata rohkem kui 12 kuud pärast bilansikuupäeva.

Annetused ja toetused

Aruande perioodi kuludes on kajastatud kõik projektide sihtfinantseerimisega seotud tegevuskulud, millega seotud tegevused on aset leidnud aruandeaastal.

Sihtfinantseerimisena käsitletakse selliseid toetusprojekte, mida rahastatakse kas sihtotstarbelistest eraldistest või sihtasutuse enda poolt taotletud toetustest ja annetustest.

Tegevuse sihtfinantseerimine kajastatakse tuluna siis, kui sihtfinantseerimise laekumine on praktiliselt kindel ja sihtfinantseerimisega seotud sisulised tingimused on täidetud. Saadud sihtfinantseerimine, mille puhul tuluna kajastamise tingimused ei ole täidetud, kajastatakse bilansis kohustusena. Sihtfinantseerimine võetakse arvele saadud või saadava vara õiglasest väärtuses. Tulu sihtfinantseerimisest kajastatakse tulemiaruanDES „Annetused ja toetused“ kirjel.

Tulud

Sihtasutus on viimastel aastatel oma tegevusi rahastanud projektipõhiselt Eesti avaliku sektori organisatsioonide tellimustest, Euroopa Liidu uuringuprojektidest ja muudest vahenditest. Sihtasutus on rahastatud erinevate ühiskondlike organisatsioonide, mitmete rahvusvaheliste fondide (sh EL fondid ja raamprogrammid) ning lepingulistest töödest riigi ja erasektori poolt.

Tulu pikema perioodi jooksul programmide poolt juhitud projektide teenuste müügist kajastatakse lähtuvalt osutatava teenuse valmidusastmest bilansipäeval, eeldusel, et teenuse osutamist hõlmava tehingu lõpptulemust (s.o tehinguga seotud tulud ja kulud) on võimalik usaldusväärselt prognoosida ning tehingust saadava tasu laekumine on tõenäoline. Teenuse osutamisest saadavad tulud ja kasum kajastatakse proportsionaalselt samades perioodides nagu teenuse osutamisega kaasnevad kulud. Osutatava teenuse valmidusaste määratakse kasutades teenuse osutamisega seotud tegelike kulude suhet võrreldes eelarveliste kogukuludega.

Kui teenuse osutamist hõlmava tehingu või projekti lõpptulemust ei ole võimalik usaldusväärselt prognoosida, kuid on tõenäoline, et sihtasutus suudab katta vähemalt teenusega seotud kulud, on tulu kajastatud ainult tegelike lepingu täitmisega seotud kulude ulatuses. Kui

on tõenäoline, et teenuse osutamisega kaasnevad kogukulud ületavad teenuse osutamisest saadava tulu, siis kajastatakse oodatav kahjum täies ulatuses kohe.

Juhul, kui bilansipäeval ületab laekunud projekti tasude summa projektile tehtud kulutused ja sellele vastava tuluosa, kajastatakse vahe bilansis kohustisena. Juhul, kui laekunud projekti tasude summa on väiksem kui projektile tehtud kulutused ja sellele vastav tuluosa, kajastatakse vahe bilansis nõudena.

Seotud osapooled

Sihtasutuse seotud osapooled on:

- a. asutaja;
- b. tegev- ja kõrgem juhtkond;
- c. eespool loetletud isikute lähedased pereliikmed ja nende poolt kontrollitavad või nende olulise mõju all olevad ettevõtted.

Bilansipäevajärgsed sündmused

Pärast bilansipäeva, kuid enne aastaaruande kinnitamist toimunud sündmuste kajastamine aastaaruandes sõltub sellest, kas tegemist on korrigeeriva või mittekorrigeeriva sündmusega.

Korrigeeriv bilansipäevajärgne sündmus on sündmus, mis kinnitab bilansipäeval eksisteerinud asjaolusid. Sellise sündmuse mõju on kajastatud lõppenud aasta bilansis ja tulemiaruanDES.

Mittekorrigeeriv bilansipäevajärgne sündmus on sündmus, mis ei anna tunnistust bilansipäeval eksisteerinud asjaoludest. Sellise sündmuse mõju ei kajastata lõppenud aasta bilansis ja tulemiaruanDES. Kui mõju on oluline, avaldatakse see lisades.

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2016	31.12.2015
Sularaha kassas	407	605
Arvelduskontod	30 401	183 829
Kokku raha	30 808	184 434

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2016	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Nõuded ostjate vastu	127 473	127 473	0	0	
Ostjatelt laekumata arved	127 473	127 473	0	0	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	7	7	0	0	4
Muud nõuded	302 941	302 941	0	0	
Viitlaekumised	302 941	302 941	0	0	14
Ettemaksed	2 860	2 860	0	0	
Tulevaste perioodide kulud	2 860	2 860	0	0	
Muud	7 003	7 003	0	0	
Kokku nõuded ja ettemaksed	440 284	440 284	0	0	
	31.12.2015	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Nõuded ostjate vastu	42 215	42 215	0	0	
Ostjatelt laekumata arved	42 215	42 215	0	0	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	1 990	1 990	0	0	4
Muud nõuded	169 956	169 956	0	0	
Viitlaekumised	169 956	169 956	0	0	14
Ettemaksed	4 680	4 680	0	0	
Tulevaste perioodide kulud	4 680	4 680	0	0	
Muud	6 352	6 352	0	0	
Kokku nõuded ja ettemaksed	225 193	225 193	0	0	

Real "Viitlaekumised" on kajastatud sihtfinantseeringu ja ettevõtlusega seotud nõuded, mille osas detailsem informatsioon on toodud lisas 14.

Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad

(eurodes)

	31.12.2016		31.12.2015	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Käibemaks	0	16 028	0	26 360
Üksikisiku tulumaks	0	7 923	0	9 593
Erisoodustuse tulumaks	0	371	0	218
Sotsiaalmaks	0	15 305	0	18 212
Kohustuslik kogumispension	0	959	0	1 200
Töötuskindlustusmaksed	0	953	0	1 246
Ettemaksukonto jääk	7		1 990	
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	7	41 539	1 990	56 829

Lisa 5 Materiaalsed põhivarad

(eurodes)

					Kokku
	Ehitised	Arvutid ja arvutisüsteemid	Masinad ja seadmed	Muud materiaalsed põhivarad	
31.12.2014					
Soetusmaksumus	8 146	2 748	2 748	10 997	21 891
Akumuleeritud kulum	-6 794	-2 748	-2 748	-9 774	-19 316
Jääkmaksumus	1 352	0	0	1 223	2 575
Amortisatsioonikulu	-1 352	0	0	-1 223	-2 575
31.12.2015					
Soetusmaksumus	8 146	2 748	2 748	10 997	21 891
Akumuleeritud kulum	-8 146	-2 748	-2 748	-10 997	-21 891
Jääkmaksumus	0	0	0	0	0
31.12.2016					
Soetusmaksumus	8 146	2 748	2 748	10 997	21 891
Akumuleeritud kulum	-8 146	-2 748	-2 748	-10 997	-21 891
Jääkmaksumus	0	0	0	0	0

Lisa 6 Kasutusrent

(eurodes)

Aruandekohustuslane kui rentnik

	2016	2015
Kasutusrendikulu	67 763	52 718
Järgmiste perioodide kasutusrendikulu mittekatkestatavatest lepingutest		
	31.12.2016	31.12.2015
12 kuu jooksul	64 458	51 600
1-5 aasta jooksul	247 247	481

Lisa 7 Võlad ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2016	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Võlad tarnijatele	42 979	42 979	0	0	
Võlad töövõtjatele	64 620	64 620	0	0	8
Maksuvõlad	41 539	41 539	0	0	4
Muud võlad	98 089	98 089	0	0	
Muud viitvõlad	98 089	98 089	0	0	
Saadud ettemaksed	43 409	43 409	0	0	
Tulevaste perioodide tulud	39 534	39 534	0	0	13
Muud saadud ettemaksed	3 875	3 875	0	0	
Kokku võlad ja ettemaksed	290 636	290 636	0	0	
	31.12.2015	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Lisa nr
		12 kuu jooksul	1 - 5 aasta jooksul	üle 5 aasta	
Võlad tarnijatele	43 476	43 476	0	0	
Võlad töövõtjatele	70 389	70 389	0	0	8
Maksuvõlad	56 829	56 829	0	0	4
Muud võlad	31 354	31 354	0	0	
Muud viitvõlad	31 354	31 354	0	0	
Saadud ettemaksed	38 836	38 836	0	0	
Tulevaste perioodide tulud	38 836	38 836	0	0	13
Kokku võlad ja ettemaksed	240 884	240 884	0	0	

Real "Muud viitvõlad" on kajastatud 31.12.2016 seisuga töötasudelt arvestatud, kuid bilansipäeva seisuga veel deklareerimata maksud summas 25 853 eurot (31.12.2015: 27 555 eurot).

Lisa 8 Võlad töövõtjatele

(eurodes)

	31.12.2016	31.12.2015
Võlad töövõtjale	37 793	39 863
Puhkusekohustus	20 070	22 814
Puhkusekohustuse maksud	6 757	7 712
Kokku võlad töövõtjatele	64 620	70 389

Lisa 9 Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud

(eurodes)

	2016	2015
Transpordikulud	14 509	4 034
Üür ja rent	6 020	7 346
Mitmesugused bürookulud	5 726	12 035
Lähetuskulud	33 389	34 514
Koolituskulud	1 228	300
Uuringud, analüüsid, küsitlused	306 003	177 854
Seminaride kulud	59 154	37 316
Ostetud teenused	5 269	4 340
Kommunaalkulud	2 712	3 340
Muud	18 943	20 039
Kokku sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	452 953	301 118

Lisa 10 Mitmesugused tegevuskulud

(eurodes)

	2016	2015
Üür ja rent	61 742	45 372
Mitmesugused bürookulud	18 300	15 109
Lähetuskulud	6 363	8 034
Koolituskulud	4 177	1 707
Ostetud teenused	15 621	28 083
Kommunaalkulud	16 890	24 675
Käibemaksukulu	7 192	8 887
Sisseostetud tööjõukulud	1 298	2 621
Liikmemaksud	3 300	5 883
Seminaride korraldamine	2 375	1 306
Transpordikulud	856	586
Muud	10 646	8 350
Kokku mitmesugused tegevuskulud	148 760	150 613

Lisa 11 Tööjõukulud

(eurodes)

	2016	2015
Palgakulu	574 288	644 621
Sotsiaalmaksud	183 702	213 712
Kokku tööjõukulud	757 990	858 333
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	22	26

Lisa 12 Seotud osapooled

(eurodes)

Saldod seotud osapooltega rühmade lõikes

	31.12.2016		31.12.2015	
	Nõuded	Kohustised	Nõuded	Kohustised
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	16	5 796	4	2 925

2016	Ostud
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	2 000
2015	Ostud
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	1 000

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused	2016	2015
Arvestatud tasu	59 322	85 224

Seotud osapoolte vahelised tehingud hõlmavad teenuste ostu.

Arvestatud tasudena kajastuvad juhatuse liikmetele arvestatud tasud. Nõukogu liikmetele tasusid ei maksta.

Lisa 13 Tulevaste perioodide tulu ettevõtlusest

Programm	2016	2015
Majanduspoliitika	3 998	925
Töö- ja sotsiaalpoliitika	20 492	28 178
Hariduspoliitika	901	7 900
Praxise Akadeemia	10 759	1 833
Valitsemine ja kodanikuühiskond	3 384	0
Kokku	39 534	38 836

Lisa 14 Sihtfinantseeringu ja ettevõtlusega seotud nõuded

Programm	2016	2015
Majanduspoliitika	68 120	13 644
Töö- ja sotsiaalpoliitika	52 194	119 189
Hariduspoliitika	53 038	21 378
Tervisepoliitika	91 682	477
Praxise Akadeemia	13 735	12 550
Valitsemine ja kodanikuühiskond	22 682	2 718
Muud projektid	1 490	0
Kokku	302 941	169 956

Antud lisas on kajastatud pooleliolevate projektidega seotud nõuded tulude osas, mis jäävad alla antud projektides tehtud kulutustele aasta lõpu seisuga.

Lisa 15 Tulud

	Annetused ja toetused		Tulu ettevõtlusest		
Tulu kandja 2016.a.	Välisfinantseerijad	Kohalikud finantseerijad	Välisfinantseerijad	Kohalikud finantseerijad	Kokku
Majanduspoliitika	0	1 200	44 864	212 017	258 081
Töö- ja sotsiaalpoliitika	88 771	11 623	128 452	55 398	284 244
Hariduspoliitika	0	10 843	32 329	96 199	139 371
Tervisepoliitika	100 693	7 488	428	77 993	186 602
Praxise Akadeemia	0	40 973	18 642	297 419	357 034
Valitsemine ja kodanikuühiskond	0	85 651	1 011	39 778	126 440
Muud projektid	0	6 332	0	0	6 332
Üld	0	1 641	1 470	213	3 324
Kokku	189 464	165 751	227 196	779 017	1 361 428
	Annetused ja toetused		Tulu ettevõtlusest		
Tulu kandja 2015.a.	Välisfinantseerijad	Kohalikud finantseerijad	Välisfinantseerijad	Kohalikud finantseerijad	Kokku
Majanduspoliitika	0	0	17 785	141 171	158 956
Töö- ja sotsiaalpoliitika	135 520	85 037	107 200	116 687	444 444
Hariduspoliitika	-6 251	43 372	51 762	58 950	147 833
Tervisepoliitika	61 309	7 208	0	35 337	103 854
Praxise Akadeemia	497	94 660	0	177 952	273 109
Valitsemine ja kodanikuühiskond	9 188	105 154	4 152	47 337	165 831
Muud projektid	0	6 260	0	0	6 260
Üld	0	6 400	0	544	6 944
Kokku	200 263	348 091	180 899	577 978	1 307 231

Tuludena on kajastatud nii lõpetatud kui ka pooleliolevate projektide tulud vastavalt tulude-kulude vastavuse printsiibile aasta lõpu seisuga.

Lisa 16 Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused

	2016	2015
Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest	94 388	85 571
Fondid	1 574	1 574
Kokku	95 962	87 145
Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest		
Programm	2016	2015
Töö- ja sotsiaalpoliitika	30 785	1 268
Hariduspoliitika	0	10 843
Tervisepoliitika	15 342	31 756
Praxise Akadeemia	42 346	31 507
Valitsemine ja kodanikuühiskond	5 915	9 864
Muud projektid	0	333
Kokku	94 388	85 571

Bilansireal "Sihtotstarbelised tasud, annetused, toetused" on kajastatud Poliitikauuringute Keskuse Praxise nõukogu poolt loodud sihtkapital, mille jääk oli 31.12.2016 seisuga 1 574 (31.12.2015: 1 574) eurot.

PRAXISE Sihtkapital on loodud 2008. aastal eesmärgiga koguda ja vahendada kapitali Praxise missiooni täitmiseks ning kaasata ettevõtjaid ja eraisikuid koostöös Praxisega jätkusuutliku ühiskonna arendamisele Eestis.

Sihtkapitali väljundid:

1. toetada erinevaid analüüse;
2. korraldada regulaarselt temaatilisi arutelusid (seminarid ja konverentsid) ja
3. toetada Praxist tema missiooni elluviimisel.